

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un semestru . . . 12 .
Pe o lună . . . 2 .
Ziarul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
Sumeria . . . 10 Cor.
Ziarul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrise nu se ina-
polază.
Telefon pentru oraș
comitat 502.

Rusia și Italia.

Țarul Nicolae a plecat dela Raconigi după ce la gară, în ceasul despărțirii s'a sărutat de mai multe ori cu Victor Emanuil. În reședința de vară a regelui Italiei au avut loc lungi și intime conferințe, atât între cei doi monarhi, cât și între miniștrii lor Tittoni și Isvolsky. Nimeni nu este în măsură a cunoaște rezultatele acestor conferințe decât aceia, cari au luat parte la ele. Lumea și indeosebi cele două mari puteri, Monarhia noastră și Germania, care sunt mai aproape interesate de aceasta întrevvedere, privesc cu liniște la cele petrecute în Raconigi.

Se știe cât de mult este căutată Italia de Franța și de Rusia, pentru a o determina să se alipească lângă ele, și prin această alipire a o înstrăina tot mai mult de Austro-Ungaria și Germania, spărgând prin eșirea ei din vechia confederațiune tripla-alianță. Italia, care a tras multe foloase din căutarea ei, firește se indeletnicește bucuros cu aceste »extra-turnir«, la care este poftită aci de Franța, aci de Rusia, a rezistat până acum ispitelor de-a părăsi pe vechii și bunii ei prieteni, și a rămas credincioasă triplei-alianțe.

Hotărârea Țarului de a merge în Italia și a se întâlni cu regele Victor Emanuil, n'a fost ușoară. El și-a pus viața în cumpănă, și Țarina, chinuită de nervii surescitați prin continua frică de a cădea jertfă unui atentat, a trebuit să renunțe a însoți pe soțul ei la întrevederea, care prin prezența ei ar fi

câștigat mult în splendoare. Pentru ca nimeni să nu știe nici când pleacă Țarul din palatul său, păzit de o poliție specială și aleasă, nici ce drum va lua pentru a ajunge la Raconigi, biroul de presă oficial, atât cel rusesc cât și cel italian, a zăpăcit lumea prin fel de fel de știri inventate anume. Țarul va pleca preste Franța, ba va pleca prin Germania, ba prin Austro-Ungaria, ba prin Odessa. Sfârșitul acestor combinațiuni de călătorie trâmbițate în lume a fost, că ne-am pomenit cu Țarul ajuns întreg și sănătos în Raconigi, înconjurat jur împrejur de cordoane duble de baionete italiene. Nimeni nu putea să se strecoare prin ele, și monarhii deoparte, și miniștrii de altă parte discutau în liniște și se înțelegeau asupra atitudinii lor viitoare față cu renașterea imperiului otoman, față cu tronul slăbănogit al regelui tuturor Elenilor, față cu noul Țar, răsărit și prea mărit la Sofia, față cu bietul Petru al Serbiei, care nu se mai poate spăla de petele de sânge, stropite pe mantia sa regală și se rostogolește din o nenorocire în alta, și nu pe urmă și nu mai puțin față cu prințul Muntenegrului, rudă de aproape cu regele Italiei și »micul amic sincer« al Țarului.

În toate aceste țări ale orientului sunt angajate mari interese rusești și italienești, și nu ne poate surprinde dacă conferințele dela Raconigi au ținut trei, patru ore, precum vestesc știrile trimise în lume prin telegraf. Va fi venit vorba și despre cele ce se petrec acasă în marele imperiu al Țarului Nicolae, căci nu numai la Belgrad și Atena sunt lucrurile turburi, ci și la Peters-

burg. Principele Krapotkin a publicat mai zilele trecute o carte (Die Schreckensherrschaft in Russland, edată de Robert Lutz în Stuttgart), care este prezentată de autor ca »o colecțiune de material«. Dacă numai pe jumătate vor fi adevărate cele ce se cuprind în carte, este mai mult decât firea omească își poate închipui. Principele Krapotkin, cunoscut ca un bărbat conștiincios, ne asigură în introducerea cărții sale, că a refuzat a enumera fapte, cari n'ar fi autentice și examinate și controlate de el, sau constatate prin sentințe judecătorești, sau expuse de deputați ai Dumei fără a fi desmințite. Pentru orice cetitor neopreocupat rezultă din această carte, că în dosul poririilor »constituționale«, aranjate mai mult pentru ochii lumii, dominează în Rusia un terorism barbar nemaipomenit, care caută a strivi și călca orice încolțire liberală. Poliția rusească constată că s'a trimis în Siberia nu mai puțin decât 74.000 condamnați politici. Ceice n'au fost ajunși de această soartă, au fost înfundați în pușcării împreună cu criminalii ordinari. Principele Krapotkin ne descrie vre-o câteva din aceste pușcării, unde residează tifosul și scorbutul. Se oprește peana în loc, vrând a pune pe hârtie scenele barbare petrecute acolo.

Italia, mândra Italie, care prin un avânt generos, reprezentat mai ales de Cavour, a sângerat pentru libertatea ei, se va întoarce cu scârbă dela cele ce se petrec astăzi în împărăția Țarului, a aceluia Țar, care cu primejdia vieții sale a venit să îmbrățișeze pe regele ei. Acest simțământ de scârbă o va

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Sonet.

Erai gătită 'n rochie de mireasă,
Când ai trecut ca fulgul de ușoară
Lângă altar. Simțeam că mă 'n fioară
Un dor ascuns. De tine-a mea frumoasă!...

De sus din ram, cu zâmbet de fecioară,
Căta la noi a lumi 'mpărăteasă.
Tu tremurai, crenguță mlădioasă!...
Gândind la vremile de odinioară!...

Pe-un ochi de geam, o dungă de lumină
Căzu, lucind pe fruntea ta senină.
Era iubirea noastră 'n cer primită!...

Și cum vorbeam cu gândurile mele,
Văzui din ochi-ți șirul de mărgele
Cum picura... De ce plângeai, iubită?

Const. A. Giulescu.

Reprezentăția teatrală din Sibiu.

»Jertfa« dlui Miclescu și »Sezătoarea« dlui Brediceanu.

Serbările culturale din Sibiu s'au sfârșit cu o strălucită serbare teatrală dela »Teatrul Municipal«. Rar s'a văzut la noi o reprezentație de amatori atât de desăvârșită și demnă de orice scenă ca aceasta și mai ales ca executarea »Sezătorii« dlui Brediceanu. Efectul lor a fost cu atât mai mare că numărul public se compunea în mare parte din români veniți la serbări dela periferiile românismului pentru cari atâta frumusețe și desăvârșire românească ieste ceva necunoscut și are efectul unei adevărate revelații sufletești, care înalță și desrobește de stăpânirea culturii străine.

Seara la 7½ un public distins a umplut stalul și lojele teatrului municipal până la cel din urmă loc. Aspectul singur al acestei săli, cu totul românesc, era un moment de triumf și de înălțare sufletească. O sală de teatru străbătută întregă de duhul românesc, răsunând numai de graiu românesc. Ce rar e la noi aspectul acesta!

S'a jucat întâi »Jertfa« dlui Miclescu. Negreșit drama asta prezintă și slăbiciuni. Sentimentul general omenesc al dragostei e pus în conflict cu sentimentul patriotismului. Triumful acestuia din urmă nu poate merge decât pe socoteala adevărului psihologic, mai ales dacă autorul nu reușește să dea o puternică motivare, dacă nu știe să creieze o atmosferă în care orice îndoială, orice opoziție să se înăbușească de covârșirea devotamentului și simțului de jertfă pentru na-

țiune. Numai în clipe mari și foarte rare sentimentul național și patriotic se exaltă atât de mult încât ne pare verosimilă și credibilă amuțirea tuturor celorlalte sentimente mult mai adânci și generale omenesci.

D. Miclescu nu reușește să dea o motivare adâncă și irezistibilă, pregătită à longue haleine, care să cucerească și să învingă orice îndoială. Dimpotrivă expoziția, dacă poate fi vorba de o expoziție la o dramă într'un act, ne face să bănuim contrarul. Logodnicul a plecat în războiu, războiul româno-rusc-turc din 77—78. Mireasa lui așteaptă cu nerăbdare scrisorile lui cari sosesc foarte des. Dar de vre-o câteva zile ele lipsesc și Tinca e neliniștită. Doamna Dubău, mama ei, care cunoaște adevărul, are mare anevoință de a-l ascunde. Sosește însă doctorul, un bun prieten al mortului. După lunga insistență a mamei, prea lungă pentru porțiile piesei, iel primește să vestească pe nenorocita mireasă. Scena aceasta dintre ea și doctorul e acțiunea adevărată a piesei și rolul doctorului ieste de a o face pe ea să se resemneze și să se mângăie prin conștiința jertfei ce s'a adus pe altarul patriei, prin moartea logodnicului ei. Neajunsul piesei e motivarea acestui sfârșit, care e prea slabă decât să ne convingă deplin. Tinca iubește cu patimă pe logodnicul ei și temerea mamei și a doctorului întârește impresia asta. Doctorul însuși e prea puțin convins de teza »jertfei« pe care o susține, și pare aproape mirat de succesul său. Trebuia un om plin de fanatismul ideii patriotice, stăpânit ca de beția jertfei pentru fără care să poată comunica și Tincii sentimentele sale.

feri a se apropia de autocratismul rusesc mai mult decât pretind interesele ei. Caldă și amicală va fi strângerea de mână între Țarul Rusiei și Regele Italiei, bune și strânse vor fi raporturile între guvernul rusesc și cel italian, reci și rezervate vor rămânea însă legăturile între popoarele acestor țări. Muscalul legat fedeleș și cu pumnul poliției în gură, nu va putea deștepta în inima deschisă a italianului alt simțământ decât al milei.

Cu ocazia petrecerii sale la Racconigi Țarul va fi auzit protestele zgomoase ale socialistilor italieni, cari nu-l vor fi supărat, după ce ele erau firești și prevăzute, și urechea imperială deprinsă cu asemenea tonuri. Ceeace însă îl va fi atins neplăcut pe Țar este că strigătele de »eviva« n'au ieșit nicăiri din piepturile poporului, ci numai din gurile oficiale, anume comandate la aceasta manifestație. Deși autocrat Țarul își dă pe deplin seamă, că alianța dorită cu Italia numai atunci primește sancțiunea, când ea va fi purtată și de sentimentele straturilor largi ale poporului astăzi rece și rezervat.

Hotărîrea baroului din Eperjes. Ziarele ungurești scriu următoarele:

În fața acțiunii pornite de »panslaviști« (e vorba firește de slovaci naționaliști) de a fonda bănci în Eperjes și în comitatul Sáros, baroul avocaților din Eperjes a proclamat în mod unanim, în ședința sa de ieri, că va privi drept o faptă antipatriotică și contrară jurământului de avocat și disciplinei avocaților, dacă vre-un avocat ar primi să reprezinte în fața justiției, sau să conducă vre-o bancă panslavistă.

Mărturisim că ne-a stat mîntea în loc la citirea acestei știri și ne-am întrebat cu uimire și cu îndoială dacă nu iese vorba de vre-o greșală sau perversitate din partea presei jidano-ungurești. Nu mai discutăm faptul că hotărîrea a fost adusă încă înainte de a se cunoaște caracterul și tendințele adevărate ale băncii, căci doar ea nici nu s'a înființat încă, ci e vorba de un proiect numai. Aceasta constituie în sine o absurditate. Dar admițând chiar că banca e constituită, cum poate

nu un laic, ci oameni cunoscători de lege și nu unul singur, ci o corporație întreagă, constituită în autoritate oficială, să aducă o astfel de hotărîre, prin care să calcă principiul cel mai elementar al libertății individuale, pe lângă atâtea alte principii? Dacă hotărîrea baroului de Eperjes nu va fi anulată (și la noi poate și absurditatea asta va fi cu puțință) atunci banca »panslavistă« din Eperjes nici nu va putea să se formeze, căci nu-și găsește avocat, care să o reprezinte la judecătoria, cu alte cuvinte ea va rămâne în afară de domnia legilor. Baroul din Eperjes putea cu acelaș drept să hotărască, că escrocarea, sau mai mult chiar spargerea și jefuirea acestei bănci și uciderea funcționarilor ei nu e faptă punibilă prin lege, și un avocat, care ar primi apărarea celor păgubiți, ar face o faptă »contrară jurământului său«.

Iată unde ajungem cu astfel de hotărîri, luate de un corp întreg de juriști.

Legea comercială autoriză pe oricine de a forma bănci sau alte întreprinderi economice și baroul avocaților nu e chemat a judeca, și încă în mod prealabil, dacă întreprinderea e »patriotică« sau nu. Dacă ea va face acte de »tradare de patrie«, procurorul e singur autorizat a da judecării pe »trădători«.

Motivele adevărate ale avocaților din Eperjes sînt străine de politică. E teama de concurența ce se va face băncilor jidovești, care a făcut pe avocații jidani ai aceluiaș bănci să se lase răpiți până la absurditatea pe care au formulat-o ieri în »hotărîre«. Ea va rămâne în orice caz un document nepieritor, un adevărat monument prin care șovinismul nebun și absurd s'a vecinicat singur.

Ministrul justiției însă are datoria, nu de a anula numai hotărîrea, ci de a suspenda tot comitetul baroului din Eperjes, care a putut pune în discuție și la vot o astfel de hotărîre!

D. Babeș retrage procesul contra »Tribunei«. Un membru al redacției noastre a primit ieri dela d. Babeș următoarea scrisoare:

Stimate Domn, Cînd în numărul de ieri al ziarului, demascarea autorului memoriului, apoi în numărul de azi notița că Șeghescu încă ar fi făcut proces »Tribunei«, am aflat de bine a cere sistarea procedurii pornite în urma arătării mele, conform rugării aceluș în copie, contra Tribunei. Te autorizez a aduce aceasta la cunoștința re-

dacției. Budapesta, 27 Octombrie 1909 Dr. Emil Babeș.

Din Reichsrath. Ședințele parlamentare iau un mers mult mai liniștit decât se credea. E adevărat că s'au propus numeroase moțiuni de urgență, care împiedecă intrarea în ordinea de zi, dar aceste moțiuni se referă la chestiuni în adevăr urgente și importante.

Astăzi s'a depus la biroul camerei bugetul pe anul viitor, care se saldează cu marele deficit de 42 milioane de coroane.

Ministrul de finanțe Bilinski a expus pe larg cauzele acestui deficit și a arătat nouile biruri pe cari le plănuește pentru acoperirea deficitului și anume:

1. Urcarea dărei pe rachiu, dela 90 la 140 cor. pe hectolitru.
2. O dare de moșteniri.
3. Urcarea dărei pe venit personal, la aceia cari au venit mai mult de 20.000 cor. pe an.
4. O dare pe oamenii necăsătoriți.
5. Urcarea dărei pe dividendele societăților pe acțiuni.
6. O dare pe apele minerale și gazoase.

Cum se vede, aceste biruri sînt destul de bine alese și probabil că vor fi admise de parlament.

În jurul afacerii episcopului de Arad. Interesul P. S. Sale episcopului de Arad ar fi ca odioasa afacere cu monumentul lui Kossuth să găsească un capăt și să fie în sfârșit înmormântată. Spre nenorocul P. S. Sale însă, zierele ungurești au luat-o în primire, începând pe tema ei o campanie, goana împotriva »Tribunii«. Ziarele locale ungurești, apoi dirigentul corului șovinist, »Budapesti Hirlap«, ne atacă cu violență, deși aceasta din urmă se fe-rește a ne numi, ținându-se la înălțimea ipocrită a unui ton general. Cunoaștem de unde vin firele acestei campanii, precum și motivele ei. »Tribuna« e un spin în ochii presei ungurești și mai ales a presei din Arad, din care o parte se ocupă cu instigația conștientă și sistematică împotriva-ne. Avântul nostru și atitudinea noastră energetică, mai ales în afacerea episcopului de Arad, au stîrnit pisma și ura ei în măsură și mai mare. Cunoaștem planurile ce se țes pentru nimicirea morală dar și ma-

și totuși, ori-cum, piesa e una din puținele piese potrivite pentru repertoriul atât de sărac al teatrului nostru din Ardeal. În fața unui public intelectual, elita vieții noastre, nu se mai putea veni tot cu »Piatra din casă«, sau cu »Ruga dela Chiseteu«. Lumea noastră, oricât de puțin exigentă, are și ea trebuința variației și »Jertfa« dlui Miclescu nu e numai o variație, dar până la un grad și un progres, progres ca limbă ca tehnică și ca mediu. Tendința ei național-patriotică o face să fie un câștig și o îmbogățire de prefi pentru repertoriul nostru și ne face să-i iertăm slăbiciunile.

Regia piesei a fost în mîntea dlui Enescu, care s'a dovedit și acum un bun organizator. D-na Vătășanu, în rolul d-nei Dubău, a fost bine, întrupînd durerea potolită și discretă. D. Băilă ca doctor, a fost slab și a suferit cu eroism martiriul unui rol nepotrivit genului său, cum se afirmă.

Piesa a fost salvată de d-șoara Claudia Goga. Jocul ei a fost o adevărată surpriză. Dacă fraza »credeai că e o actriță și nu o amatoare, care încântă lumea cu jocul ei desăvârșit«, nu ar fi banalizată de atîți corespondenți din Fundu-Văii și Șunturug, aș fi ispitit să șarjez și eu pe cetitori cu ea. Ar fi însă o neexactitate, căci alături de unele neîndemănări firești, ea a dovedit un fel de dispreț pentru obișnuitele gesturi și atitudini de duzină, pentru teatralismul patetic și stereotip al teatrului, mai ales al teatrului românesc. Se cunoștea truda grea și sfîntă după o nouă tehnică și nouă mijloace mai adevărate și mai sincere pentru expresia unei noi personalități. Ceva din verismul italian, ceva din gesturile și jocul discret, resemnat și adînc al marei Eleonore, era par-că în jocul ei și a făcut ca o amatoare să dea totuși plăcerea unei gustări artistice.

»Șezătoarea« dlui Tiberiu Brediceanu, care a urmat după »Jertfa«, are aceeași calitate: e românească și potrivită pentru repertoriul nostru. Dar românismul ei e mult mai adînc, mai bogat și mai organic. Muzica dlui Brediceanu și libretul dlor Șaneu-Aldea și I. Borcia, apoi minunatele costume, toate au conlucrat spre a ne da una din cele mai admirabile expresii a vieții noastre populare. A fost o adevărată înviorare, un deliciu artistic dela început până la sfârșit. O scenă întreagă, plină de fete torcînd, în costume românești, așezate într-o pitorească rînduială, ca niște giuvaeruri într-o vastă vitrină, sclipind în culori și forme răpitoare, o priveliște care singură, în nemișcarea ei e o încântare pentru ochi și suflet.

Dar iată l că se mișcă. Fetele torc din fujoare, flăcăii intră, aducînd o notă potolită de bărbăție și o patimă naivă și curată dela țară își țese firul prin mersul întâmplărilor. Ileana șade în colț lângă mama Dumitra în casa căreia să ține șezătoarea. E mîhnită și nu ia parte la glumele fetelor cu flăcăii. L-a supărat pe Sorin la horă unde a primit o floare dela un »domnișor«. Sorin bate acum crășmele și-și face de cap. Dar uite-l, sosește cu lăutarii. Se încinge un joc. Flăcăii joacă și chiulesc și Sorin făurește mai multe chiuitori cu adevărat populare. Pișcătura lor e pedeapsa pe care o primește Ileana, și după ea nu poate urma decât împăcarea. Moș Marin e meșterul ei și toate de dizolvă în armonie.

E o poveste simplă și nevinovată pe al cărei fond e brodată muzica dlui Brediceanu. După »Serata etnografică«, dînsul a făcut un pas înainte. Dacă »Serata« a fost o înșirare de jocuri, ușoară și fără acțiune »Șezătoarea« dimpotrivă e

un pas spre un fel de operă sau operetă populară, un progres și în privința muzicală. Li sîntem recunoscători dlui Brediceanu, care în felul acesta a pășit pe o cale nouă și rodnică și ne-a dat o lucrare plină de duhul și de motivele muzicii populare. Credem că nu i un sfîrșit, nu-i o lucrare izolată, ci un început care nădăjduim că se va continua și ne va da încă multe opere, creînd un nou gen și o nouă muzică, originală și românească.

Dna Veturia Triteanu a fost eroina acestei piese. Măestria ei a pus-o de mult în primul loc printre cîntărețele noastre, încât o analiză a cîntării ei ne pare de prisos. Am remarcat însă că afară de cîntecul său, d-na Triteanu și prin jocul său e predestinată pentru arta dramatică. Rolul lui Sorin a fost susținut de glasul puternic, dar cam neîngrijit al dlui Oct. Murășianu. Au fost de asemenea foarte bine d. Roșca (Radu) domnișoara Tulia Bogdan (Mama Dumitra) și mai ales D. Enescu (Moș Marin) precum și ceilalți figuranți.

Publicul a fost captivat și a urmărit reprezentarea cu încântare și înțelegere, răsplătind persoanele precum și pe d. Brediceanu, care a condus însuși orchestra, cu aplauze și cununii. Am remarcat și prezența mai multor străini. A bătut la ochi viul interes al dlui prefect Thalmann care a azistat și a două seară, când piesele s'au repetat, dovedind mare interes pentru arta noastră și reprezentanții ei.

Pentru viața noastră culturală, cele două serate teatrale din Sibiu au fost un eveniment care va rămîne în amintirea tuturor ca rezultatul cel mai frumos al serbărilor »Asociației«.

terială a acestui ziar. Dar goana acestei haite, în care zărim și ochii lacomi de foame a câte unui lup românesc îmbrăcat în pielea căpăilor ungurești ce ne urmăresc, nu ne înspăimântă dela calea pe care am apucat. Un lucru e cert însă: campania lor face servicii foarte rele episcopului de Arad și dacă va continua, singurul ei succes poate fi de a-l compromite cu desăvârșire printre români.

In jurul întrevederii dela Racconigi.

— România și întrevederea. —

Viena, 13 Octombrie 1909.

La ministerul de externe din Viena domnește încă și aceea stare de enervare, care dovedește că în continua luptă diplomatică dintre Aehrenthal și Isvolsky, acestuia din urmă i-a succedat o lovitură.

Ziarele sânt pline de telegrame cari ne vestesc liostea cu care Viena și Berlinul privesc întrețirea dela Racconigi, care nu va avea nici o influință asupra triplei alianțe. Dar chiar străduința ce-și dau oficiosele pentru a demonstra aceasta, este suspectă. Dacă întâlnirea dela Racconigi ar fi în adevăr un fapt atât de neînsemnat, n'ar fi nevoie de atâtea comunicate, n'ar fi nevoie de atâtea sfertări pentru a dovedi aceasta.

Fapt este că cu toate desmintirile cercurilor oficioase, vizita țarului Nicolae la regele Victor Emanuel, este o manifestație evidentă în contra Austriei, prin faptul că țarul în mod demonstrativ a evitat teritoriul austriac. Nostim sistem de apreciere a alianțelor au cercurile superioare din Viena. Dacă socot că se poate admite principiul că «l'ennemi de mon ennemi est mon ami». Intre Rusia și Austria domnește o răceală evidentă, încă din timpul crizei pentru anexiune, când numai slăbirei Rusiei în urma războiului cu Japonia s'a datorat evitarea unui războiu austro-rus. Cu toate acestea, tocmai pe urma crizei, relațiile dintre Rusia și Italia au devenit foarte cordiale și acum s'a crezut momentul oportun pentru cimentarea acestei prietenii prin vizita țarului.

Și să nu se uite că în contra acestei vizite erau o mulțime de împrejurări.

Poporul italian este unul din cele mai democratice din Europa și toată existența sa ca stat este strâns legată de democrație. Numai prin lupte grele contra clericalismului și reacțiunii s'a putut întemeia actualul regat italian. Și de aceea poporul italian privește cu cea mai adâncă simpatie lupta poporului rus pentru a-și obține libertatea și nu poate uita că țarul este acela care incorporează reacțiunea în Rusia. De aceea a trebuit o mare doză de înțelepciune politică, pentruca poporul italian să primească pe Țarul tuturor rușilor. Și totuși situația este astfel încât guvernul italian a putut garanta că primirea Țarului se va face în cea mai deplină liniște. Pe când acum câțiva ani când s'a anunțat o vizită a Țarului, guvernul italian a fost nevoit să-l roage pe acesta să renunțe, căci nu va putea fi ferit de insulte din partea poporului; astăzi ura contra Austriei a crescut într-adevăr, încât până și Țarul este bine primit, le dragul încordării ce există între el și guvernul austriac.

Și tocmai în momentul acesta, Țarul găsește cu cale să accentueze mai mult antipatia ce are pentru Austria anexiunilor, evitând teritoriul austriac. Unii spun că aceasta a fost numai un »truc«, pentru că se știe că lovind în Austria, Țarul va castiga inimile italienilor.

Oricum, faptul e caracteristic pentru relațiile austro-italiene.

Dar dacă vizita Țarului a pus în evidență situația cu totul abnormă dintre Austria și Italia, ea nu este singurul eveniment ce arată aceasta. În toată politica externă a acestor două țări se vede același lucru.

Contele Aehrenthal este acela care a inaugurat politica de căi ferate, anunțând proiectul liniei ferate prin Sangiac. Deși acest proiect a căzut, politica lui Aehrenthal tot pe acest teren a rămas. Am arătat în diferite rânduri, că Aehrenthal vrea să-și facă altă linie ferată spre Salonic, independentă de Serbia, prin România și Bulgaria. Am fost cei dintâi care am anunțat aceasta încă acum câteva luni; curând după aceea știrea a fost confirmată de »Vossische Zeitung«. Astăzi o comisiune româno-bulgară discută la București locul unde să se facă podul peste Dunăre. Pentru public se cheamă că această comisiune discută chestia în principiu; de fapt ea în principiu este deja hotărâtă și se discută numai locul unde să se facă podul. În această privință jocul lui Aehrenthal a fost ușor, de oarece Bulgaria are un mare interes în înființarea acestei linii, iar România fiind aliată cu Austria, nu-i face nici o greutate.

Se știe că pentru înființarea liniei Aehrenthal, Isvolsky a propus în această prilej dela Dunăre la Adriatică. Și în această prilej, Italia merge mână în mână cu Rusia, și nu cu Austria. S'a și constituit o societate pentru construirea acestei linii; capitalul ei este rusesc și italian în prima linie, francez în a doua și sârbesc în a treia linie.

Zilele acestea s'a făcut un nou pas pentru realizarea acestei artere de comunicație, și anume s'a inaugurat portul din Antivari, declarat cu această ocazie porto-franc. Austria n'a luat parte la sărbare, mai mult un vapor austriac, care se afla în port, a plecat ostentativ cu o zi înainte de acolo. În schimb Italia a luat parte: cunoscutul ziarist italian Vico Mantegazza a fost trimis înadins de ziarul »Corriere della Sera« pentru a da amănunte asupra sărbării. Acolo s'a strigat mult »Trăiască Rusia« și »Trăiască Italia«.

Singura greutate pentru realizarea liniei este România. Aici se încrucișează linia proiectată de Aehrenthal cu aceea proiectată de Isvolsky. Și e de prevăzut că România va primi proiectul celui dintâiu. A vorbi acum despre un pod peste Dunăre la Turnu-Severin e de prisos.

Se înțelege că România are mai mult interes să meargă cu Austria decât cu Rusia. Dar dacă aceasta înseamnă că în orice chestie trebuie să satisfacă dorințele lui Aehrenthal e altceva. Și e evident că un pod peste Dunăre la Turnu-Severin este în interesul României, pecând altul spre Bulgaria ar păgubi-o. Și se pare că n'ar fi greu ca România să-și urmeze interesele și contra Austriei.

În această privință putem lua exemplu dela Bulgaria. Vizita pe care regele Ferdinand o face acum în Serbia, pare că e înscenată de Isvolsky, pentru a da mai multă

strălucire întâlnirii dela Racconigi, căci și această vizită este o lovitură pentru Aehrenthal. Acesta caută să izoleze Serbia și tocmai acum Ferdinand se duce acolo, ca să i-se strige »Trăiască federația balcanică«. Astfel Bulgaria știe să rămâie neutră între Austria și Rusia și să capete foloase din ambele părți. Ea satisface dorința lui Isvolsky, totuși obține podul peste Dunăre dela România!

Este dovadă de o politică energetică și chibzuită, de care ar putea-o face și România, când podul dela Severin. Și să mânie, admită că am pomenit în acest articol de politica lui Aehrenthal.

Din străinătate.

Vizita regelui Bulgariei a făcut mare senzație în cercurile oficiale din Belgrad și se crede cu siguranță că, numai vizita Țarului în Italia a provocat apropierea Bulgariei de Sârbia. Se spune că pentru a cimentea această apropiere, Alexandru, moștenitorul tronului Sârbiei, va lua în căsătorie pe Eudoxia, fiica regelui Ferdinand. Prin urmare scopul vizitei lui Ferdinand a fost ca să-și cunoască viitorul ginere. E interesantă întrebarea pusă cu această ocazie, făcută de Ferdinand oare această vizită cu consimțământul Berlinului și Vienei, căci sârbii n'au încredere în regele Bulgariei și se tem să n'o mai pășiască ca pe vremea unei vamale.

Ziarele sârbești se ocupă foarte puțin de vizita regelui Ferdinand. Singure »Mali Journal« și »Vecerna Posta« dau amănunte asupra ei, dar și acestea numai fugitiv.

Parlul pentru Ferrer. Din Paris vine știrea că întreg consiliul comunal și-a dat demisia, din cauză că adunarea generală, cu o majoritate de șase voturi l-a respins un proiect, în care se cerea ca o stradă a parlului să fie numită Ferrer ca o închinare la memoria lui Ferrer, care fusese executat să fie adoptată de oraș. Se știe că Selves, prefectul Senei, a făcut tot ce i-a spus ca să ca acest proiect să cadă. Stat în putere.

Dela Racconigi. Re- După întrevederea dela Sera — după dactorul ziarului »Corriere della Sera« — după cum se anunță din Milano — prințele bice cu ambasadorul rus din Roma, prințele Dolgoruki, care l-a declarat că prietenia între Rusia și Italia nu e de caracter agresiv, și nu va primejdui pacea, până când Austro-Ungaria nu va încerca să câștige noi teritorii în peninsula Balcanică. Ce privește împrejurarea că Țarul în călătoria sa a înconjurat Austro-Ungaria, ambasadorul a făcut observația că Țarul n'a luat asupra-și nici o îndatorire de a trece prin Austro-Ungaria și astrel felul cum s'a fixat itinerarul nu demonstrează lipsa de necurtoazie.

După informațiile ce le primește ziarul parizian »Petit Parisien«, Rusia și Italia au încheiat la Racconigi un contract de felul celui ce s'a încheiat la timpul său la Müzsteg, între Austro-Ungaria și Prusia.

Au hotărât să nu tolereze nici un amestec al puterilor, prin care s'ar atinge autonomia Serbiei și Muntenegrului, ori afacerile interne ale acestor țări. Italia a mai luat și angajamentul că va sprijini soluțiunea chestiunii cretane în sensul planului comun al Rusiei, Angliei și Franței.

Din Petersburg se anunță că cercurile conservatoare regretă că vizita țarului a îmbrăcat caracterul unei demonstrații contra Austro-Ungariei. Toată vina acestei schimbări în starea relațiilor internaționale o poartă Isvolsky, urzitorul planului întrevederii, căci la statul lui și-a ales Țarul drumul peste Franța. Isvolsky a tradat prin manopera sa că e călăuzit de vanitate și dor de răzbunare și a uitat că prin ofensa ce aduce Austro-Ungariei va supăra și pe Germania. Servă spre mângâiere numai faptul, că Isvolski va profita de acest succes aparent al său, pentru a se despărți de portofoliul de externe

și că el se va retrage în sfârșit în vre-un post de ambasador.

Cercurile din Berlin — după cum anunță o telegramă — cred, că întrederea dela Raconigi n'a avut decât la aparență un succes. Călătoria Țarului a fost aranjată dintru început de Iswolski, care a cercat în felul acesta să-și satisfacă orgoliul personal, succesul său e însă echivalent cu nimica.

Adunarea generală a învățătorilor din archidieceza unită.

Impresii. — Adunarea. — Serata literară. — Un punct discordant al concertului.

— Dela corespondentul nostru particular. —

Blaj, 26 Octombrie.

E toamnă. Și eu dirdii din măsele, cu papucii și vestimintele mele de vară.

Dlor învățători nu le arde de grabă. Ei sînt încartirați pe la otele de aparență un succes. Călătoria Țarului a fost aranjată dintru început de Iswolski, care a cercat în felul acesta să-și satisfacă orgoliul personal, succesul său e însă echivalent cu nimica.

Ei bine, așa mai tîrziu sosește I. P. Sa mitropolitul Mihali, apoi abia domniile învățători.

Prezidentul adunării, prof. preparandial Ioan Negruțiu deschide adunarea prin un cuvînt mai lung, în care vorbește despre datorințele învățătorilor, dar nu din punct de vedere național. Vorbind despre diferitele metode de propunere, citează cuvintele unui dascăl român: »Să stea în spatele meu toți inspectorii și toți jandarmii din lume, eu propun așa cum eu vreau, și cum mie mi-se pare pentru că în propunere totul stă în aceia să spunem adevărul...«

Cuvintele ce au urmat apoi n'au putut să miște nici o inimă. S'a vorbit despre plată grasă, ce o dă guvernul învățătorimii. Și atît. Dar oratorul n'a mai adaus, că darul acesta danaic e o bucată minunată în undița șovinistilor. Nu s'a făcut atență dascălimea, cum trebuie să mănînce bucătura asta năzdravănă, ca la urmă să nu cadă prinși de acul ascuns în bucătura aceasta, ce-i trage în molohul și mocirla trădărei de neam. Nu s'a amintit dascălîmii cum trebuie să ciupeze carnea d'impjurul acului, ca să fie și sătui, și să scape și teaferi de limba acului, să rămînă cu sufletul curat, iar nu trădător de neam. Sau n'a putut-o spune d. profesor.

Crede, că oricum i-ar învăța tot în ghiara maghiarismului sînt cu toții și poporeni și învățători, totul, — o lume hibridă...

Dealmenteri despărțimintele au fost prost reprezentate, vre-o 20 învățători.

Clericii au ținut de cuviință să nu ia parte nici unul. Vezi că preotul nu poate fi decît dușmanul învățătorilor — la ce ar mai lua parte la adunările dascălești?...

Pe toată calea un desinteres, o nepăsare condamabilă din partea clericilor și învățătorilor. De alte dăți veneau profesorii dela liceu, acum nu; și așa învățătorii sînt ai lui Apponyi...

Da! ai lui sînt! Ei nu mai sînt patriarchalii dascăli smeriți, ci galanții, cu tocuri nalte, dungă la pantaloni, bețișoară la mîna și cu nasul în vînt, și ceiace e și mai bine: — buzunarul plin...

M'am uitat mult la dlor: și căutam să fac o sinteză psihologică, vroiam să intru în taințele sufletelor lor; și să văd aveau să bucură de banii aceia ai lui Iuda pentru care trebuie să sune în școala rom. imnul ungarilor?... Multora poate le va fi pîrînd bine! Dar de pe fața unora se vedea năcazul, muștrarea: Măi cum stau între oamenii aceștia, cînd eu acasă sînt vînzător de neani...

Au urmat apoi alte 10 puncte; rapoartele secretarului, casarului, bibliotecarului etc., în decursul cărora ușa se învîrtea turbată.

Din prilejul acestei adunări, societatea de lectură a elevilor dela institutul pedagogic a dat o serată literară, cu un program destul de bogat.

Prezidentul societății N. Mărgineanu a ținut un »discurs« despre munca sublimă a învățătorilor. S'a cîntat în cor și cu orchestra. S'a declamat poezii, și la sfîrșit un dialog comic.

Cu un singur punct nu sîntem împăcați: »Stau singur la masă« a cărei arie e de un om cîntat Nicodim Ganea, dar poezia, adevărat mai bine zis citiripitura c de Emil Sabo, fost prof. la liceul de aici, și ce a trecut apoi, ca dascăl la preparandia ungurească, astăzi redactor la ziarul lui Gergely.

D-sa acum face servicii antinaționale. Lucru firesc că, neștiința, uitarea de sine, i-a îndemnat pe elevi să

ia în programul seratei produsul nefiresc al unui negat ca Sabo. Pe viitor știm, că elevii mai ascultători au să abandoneze acest nume urios din mintea lor, din școală pretutindeni îl vor boicota.

Numai unii dintre blăjenii nechibzuiți fac pe patrioții, și fac primiri pe la gări, cînd vine acest săditor de obiceiuri, cultură, simțiri ungurești. Elevii să-l ia la răvaș pe acest negat!

Serata literară altcum a succes pe deplin, dacă mai ales se ia în socoteală timpul scurt, și pripa în care s'au preparat, — a succes, zic pe neașteptate.

Dela bieții elevi e de ajuns și atîta! Ei sînt cei mai mulți absolvenți ai școlilor ungurești din Țirgul Mureșului, Reghin, Mediaș, Huedin, și ajunși în institutul pedagogic, vedeți cum s'au romanizat, cum cîntă de frumos, declamează etc. Corespondentul.

Blériot la București.

Nesuccesul. — Explozia motorului — Agitația publicului.

După strălucita ascenziune la Budapesta din săptămîna trecută îndrăznețul aviator francez Blériot — a plecat să arate și publicului bucureștean ingeniositatea invenției sale.

Era de prevăzut, ca aceasta hotărâre să stârnească printre populația capitalei regatului român cea mai mare senzație.

Vestea aceasta însă departe de a se mărgeni între hotarele capitalei a pătruns în tot regatul și oameni din cele mai îndepărtate ținuturi au alergat să fie martori celei mai ingenioase invenții a secolului. Până și din țările vecine, din Bulgaria și Asia-mică, s'au grăbit oameni curioși să asiste la acest fenomen al inteligenței omenestii.

Miercuri înainte de amiazi.

Ieri înainte de amiazi capitala țării părea un adevărat furnicar.

Deși timpul era nepotrivit pentru o încercare de felul acesta, se spera totuși, că cutezătorul francez, va satisface curiozitatea publicului.

Toată noaptea ploase, ziua era iarăși neguroasă și cu vînt prezentînd astfel până pela ceasurile 1 p. m. foarte puține semne de îmbunătățire.

Cu toate acestea îndată după prînz o masă întreagă de capete a luat drumul spre hypodromul dela Băneasa, unde avea să se întîmple ascenziunea.

O sută și mai bine de mii de oameni s'a îngrămădit pe platoul acesta așteptînd supț stăpînirea celei mai mari agitații ora, cînd avea să se mîiastră avea să o ia cătră sferile senine.

Înainte de amiazi s'a făcut chiar o ascenziune de probă, care a reușit perfect.

După amiazi însă norocul aviatorului s'a schimbat în rău.

Explozia motorului.

După orele unul vremea se liniștise și ascenziunea a fost hotărîtă. Regele însuși și-a exprimat dorința să asiste la această ingenioasă reprezentație, fiind însă bolnav la castelul Peleşa a trebuit să renunțe la o astfel de plăcere. M. Sa Regina însă cu întreaga familie princiară a anunțat dorința lor de a azista.

Blériot însuși avea să sosească pe teren cu puțin înaintea auguștilor oaspeți.

Norocul lui Blériot însă și-a întors fața. Motorul, care trebuia înainte probat de mecanic, a explodat în momentul, cînd a fost pus în funcțiune, și numai întîmplării se poate datori, că afară de o singură persoană, d inginer Pascu,

care a fost atins de o despicătură de fier — nu s'a întîmplat altă nenorocire mai mare.

Sosit la fața locului Blériot a voit să oprească mai întai pornirea reginei și a familiei princiare de acasă, dar auguștii oaspeți porniseră deja.

În urmă n'a putut, decât să deie explicațiile asupra acestei nenorociri, care putea să-l coste viața cu ocazia ultimei ascenziuni la Budapesta, motorul fiind încă de aci deteriorat.

Nemulțumirea în public.

Cu toate explicațiile dale publicul s'a arătat foarte nemulțumit în multe părți, aceasta nemulțumire ajunsese la proporții foarte agresorii.

Mulți dintre azistenți zbierau, că e o întregă înșelătorie și cereau banii înapoi.

Numai într'un tîrziu cînd grupurile neliniștite au fost puse în cunoștința de cauză, explicînduli-se cazul așa cum a fost — s'a putut restabili ordinea și scandalul a putut fi oprit la vreme.

De-altcum Blériot a comandat telegrafic la Paris un nou aparat, cu ajutorul căruia i și va pune în îndeplinire îndrăznețul său plan în decursul primelor zile din săptămîna viitoare.

Până atunci publicul bucureștean și mulțimea de oaspeți sosiți din provincie se vor mulțumi numai cu impresia câștigată la conferința aviatorului ținută alaltăeri seara în sala Ateneului.

Scrisoare din Roma.

Țarul în Italia. — Insemnătatea politică a vizitei. — Iarăși Italia și tripla alianță.

— Dela corespondentul nostru special. —

Roma, 24 Octombrie st. n.

După o foarte lungă călătorie de patru zile și patru nopți, Țarul Nicolae al Rusiei a intrat pe pămîntul liberei Italii, și azi este oaspetele Regelui Vittorio Emanuele, în castelul din Raconigi, lângă Turin.

A fost foarte lungă aceasta călătorie, lungă și obositoare, căci Țarul plecînd din Odessa, a luat în lung toată Germania, a trecut prin Franța, făcînd astfel ocolul Austro-Ungariei, voind într'adins să nu calce pe teritoriul ei.

În Italia s'au făcut preparative grandioase pentru primirea Țarului și la Raconigi au fost concentrați 23,000 de soldați, în afară de poliști și carabinieri, cari au trebuit să supravegheze viața Țarului. Bietul Țar! La Raconigi, o localitate de 1000 de suflete, nici un străin — străin de Raconigi — nu poate să între; nici un locuitor din Raconigi uu poate să iasă pe stradă fără o carte de recunoștință, pentru iel și pentru familia sa, dată de poliție. Gazetarii sînt riguros controlați, și fără carta cu fotografia, nu pot sta la Raconigi.

Trenul imperial a fost condus de comandator Bianchi în persoană, directorul general-șef al căilor ferate italiene, și de comandator Rossi, directorul poliției generale a statului.

Insemnătatea politică a vizitei. Italia și Tripla alianță.

Nu s'au publicat încă până în momentul cînd vă scriu, discursurile pronunțate de împărat și de regele Italiei la prînzul de gală din palatul Raconigi, și prin urmare, nu se poate ști încă ceia ce vor zice acești suveranii, dar telegraful vă v'a aduce știrea aceasta mai repede decât scrisoarea mea. — Totuși, cu toate că nu au vorbit încă pentru public cei doi suverani, opinia publică italiană, franceză, americană, germană etc. face aprecierile sale asupra acestei vizite.

Mai întai de toate se comentează foarte mult

RETAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernaculme, amvoane, icoane perative. — Pictare de iconostase și icoane sîmte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

faptul că *intenționat* Țarul n'a trecut prin Austro-Ungaria, și se dă o însemnătate cu atât mai mare acestui fapt, cu cât Țarul se duce să facă vizită regelui Italiei care este *amicul și aliatul* împăratului *Francisc Iosif*. Faptul acestui »boicotaj« politic, este privit cu multă curiozitate de către lumea politică, și pecând italienii și francezii se bucură de acest fapt, germanii și americanii nu zic decât puține vorbe. Bucuria italienilor și francezilor este explicată întâi prin ura ce există între italieni și austriaci, ură de rasă, și al doilea — la care i-au parte și francezii — aceasta ocolire ar fi un prim semn de eșirea Italiei din Tripla-Alianță și apropierea ei de Franța și de Rusia.

Ori, acest lucru pare că nu poate să fie, și din vorbele ministrului de externe Tittoni, nu reiese că Italia ar avea această intenție, ba chiar din contră, Tittoni a zis întotdeauna că Italia este și va rămânea cu aliații ei.

Însă, cum se explică faptul că Țarul n'a vrut să calce pe teritoriul Austro-Ungar.

S'ar explica numai prin aceea, că în urma înfrângerii diplomatice ce Rusia a avut din partea Austriei cu anexarea Bosniei și Herzegovinei, Țarul ar fi supărat încă pe jocul ce i-lă făcut, nu vrea să calce pământul acestui împărat, și preferă să facă un ocol extrem de lung, ca să vie în Italia.

Dar, chiar dacă Impăratul Rușilor, supărat pe Impăratul Austriei, se duce să vadă pe Regele Italiei, fără să vrea să trăiască prin țările aceluși împărat, acest fapt poate comenta în rău, și nu trebuie să-i se dea o însemnătate mai mare decât o are. Așa, nu trebuie trimbițată ruperea Triplei-Alianțe; căci, actul de curtenie ce Țarul face Italiei, ieste răspunsul vizitei din 1902 pe care Regele Italiei a făcut-o Țarului.

Vizita aceasta nu s'a restituit regelui Italiei decât azi, după șapte ani. Pentru ce? Pentru evenimentele ce s'au petrecut în Rusia:

1. Răsboiul Russo-Japonez, care a durat atâta timp și a costat atâtea sute de mii de suflete, câteva miliarde și două flote.

2. Revoluția rusă, care a izbucnit, a consumat și poate consumă încă populația rusă.

3. Evenimentele din anul trecut, cu anexarea Bosniei și Herzegovinei și cu proclamarea independenței Bulgariei, evenimente cari au provocat mari tulburări în lumea politică și cât p'aci ieră să avem un război teribil.

Iată motivele cari au provocat întârzierea vizitei. Acum, dacă Țarul nu vrea să treacă prin țările unui împărat pe care ieste supărat, de ce să privim acest act ca având o consecință gravă pentru viitor? *Coresp.*

Din România.

Conflict în ședința Sinodului. Luni în săptămâna aceasta s'a deschis sesiunea de toamnă a sfântului Sinod, care avea să se pronunțe asupra legii votate de corpurile legiuitoare în primăvara acestui an, referitoare la înființarea unui Consistoriu superior bisericesc, în care să între și membrii mireni.

Însă pe vremea debaterilor din senat, legea aceasta a fost aprig combătută de P. S. S. episcopul *Gherasim* al Romanului, ca membru al maturului corp, întemeindu-și opoziția sa pe faptul, că legea este anticanonică.

În prima ședință a Sf. Sinod chiriarchul Romanului luând primul cuvântul a repetat cele susținute la Senat, declarând, pentru cazul când nu se va retrage legea, că nu va

mai lua parte la ședințele Sinodului și afurisind pe aceia, cari vor lucra în baza noiei legi.

Ținuta episcopului de Roman a produs o adâncă impresie printre membrii sinodului, cu atât mai mult, cu cât aceasta lege a fost susținută de o parte a clerului înalt și I. P. S. S. Metropolitul Primat, a fost însuși raportorul ei.

Purtarea chiriarchului Gherasim a fost criticată foarte mult de membrii sinodului, mai ales, că acesta a cerut intervenția patriarhului din Constantinopol, în defavorul legii în chestiune.

Să știe, că patriarhul ecumenic a jucat cel mai mășav rol în conflictul fraților noștri din Regat cu Grecia, pe terenul luptelor bisericești și naționale a românilor din Macedonia.

Ce e drept că memoriul episcopului de Roman a fost pus la dozar, dar conflictul nu se va sfârși aci, din moment ce afurisenia chiriarchului are urmări canonice, ce trebuiesc reparate.

În ce privește absența P. S. S. părintelui Gherasim dela Sinod, există o lege a d-lui Take Ionescu dela 1895, în baza căreia se exclude un membru al Sinodului după trei absențe nemotivate.

Vom vedea în curând care va fi sfârșitul acestui conflict. Deocamdată ministrul Cultelor d. Spiru Haret s'a anunțat în audiență la primul ministru d. Bratianu, în aceasta afacere.

Scrisori din Paris.

Sfârșit de Octombrie. — La Versailles. — Emigranții și Bigota. — Alte piese noi.

În mângâierea caldă a soarelui de Octombrie, frunzele se desprind alene din castani, plutesc o clipă în aerul luminos și se aștern pe lărgile cărări ale grădinei Luxembourg, ale lui Bois-de-Boulogne, în Jardin des Plantes, în parc Monceau pe cheiurile Senei... peste tot.

Zefirul își trimite cele din urmă adieri, iar soarele cele din urmă raze. Ce triste sânt adierile zefirelui și razele soarelui de toamnă! Văzduhul plin de lumină, tremură; pe gene și-se așterne o lene fermecătoare. Te duci molatec, — și par'că visezi. Bazinele sânt înspumate, iar lumina violentă. Ca un suris de față ofticooasă, suris bun, cald, — coboară amurgul, — răsfirându-și aureola printre crengile despoiate, și apoi, strângându-și razele departe. Or mai fi undeva așa de frumoase toamnele ca aici? La Versailles, înserările sânt sombre.

Orizontul uriaș, mărgenit de păduri negre, și lacurile în cari lumina zilei nu s'a stins încă, — au o taină adâncă. O liniște majestooasă plutește pe castel, pe statui, pe bazine, până în zarea depărtată. Trăești un vis din altă lume aici... O stea strălucește — mare și singură — pe bolta sculptată în abanos. Iar cornul lunei e subțire, Abia de-l poți desluși: o crăpătură aurie, în imensitatea neagră...

Viața Parisului izbucnește cu furie, din toate colțurile.

Teatrele s'au deschis toate, iar piesele noi curg una după alta. La Chatelet au început vesitele concerte ale lui Colonne, cu »*Damnațiunea* lui Faust« de Berlioz. Într'o altă sală, se sârbă-

toarește Beethoven ale cărui geniale simfonii se răspândesc din ce în ce mai mult.

Odeonul, — al doilea teatru francez — a dat zilele trecute, pentru întâia oară, două piese noi: *Emigranții*, de un tânăr romancler, destul de cunoscut, dar fără mare talent Charles-Henri-Hirsch și *Bigota*, de Jules Renard, scriitorul iubit de toată lumea, din care s'au publicat și în »*Tribuna*« câteva foiletoane.

Emigranții e o piesă în trei acte, cu o intrigă foarte puțin ingenioasă, dar care a dat prilej lui Antoine, celebrul director al Odeonului, să-și pună din nou în evidență marea sa talent de regizor. În actul I tabloul e o crășmă din Veneția, în care petrec americani bogăți și venețieni săraci. Nevasta unuia din aceștia din urmă fuge cu amantul ei. Soțul înșelat jură răzbunare. Actul al doilea se petrece în classa a III-a a unui transatlantic. La ridicarea cortinei, toată lumea a scos un țipăt de admirație: scena reprezenta, cu un realism neajuns până acum, o jumătate din vapor, cu emigranții murdari, culcați pe jos, cu scândurile admirabil imitate, ale vaporului. Afară, se aude șgomotul valurilor și al helicei neastâmpărate. Cei doi fugari sânt și ei printre emigranți. Tocmai când se îndrăgostesc mai cu înfocare, din fundul vaporului se aude un glas cunoscut. Ce s'a întâmplat? Pe acelaș vapor, s'a tocmit focar soțul înșelat, care cântă acum de dor și jale.

Actul al treilea e și mai minunat, ca decor, decât celelalte două: sântem în cuptorul vaporului. Cei doi mașiniști, îmbrăcați rău, plini de cărbuni pe față și pe mâni, lucrează cu zor. Ei răscolească cu lopata cărbunii, cari ridică un praf adevărat, și adapă cuptoarele. Focul pare gata-gata să se reverse din cazane, așa de bine e imitat. Nevasta necredincioasă coboară lângă soțul ei, începe să-l giugulcască în brațe și când îi e lumea mai dragă, amantul vine să i înfigă un cuțit între umeri, și să l arunce în cuptorul arzător. Acesta e subiectul. Precum vedeți nu e cine știe ce grozav lucru.

Precum am spus însă, ceia ce e interesant e punerea în scenă a acestei piese, și jocul celor patru artiști cari țin rolul principal, și printre cari, un frumos succes a avut d'șoara Ventura, compatriota noastră, fiica decurând răposatului publicist bucureștean, Grigore Ventura.

Bigota, a doua piesă care să joacă acum la Odeon, e datorită maestrului Jules Renard. Aici, nu strigă nimeni și nu scoate nimeni cuțitele Nu e nici praf de cărbuni și nici cuptoare spaimântătoare. Piesa se petrece în decorul idilic a unei case de țară, între d. Lepic, primarul satului și familia sa. D. Lepic e un om ursuz, tăcut veșnic, dar bun la inimă, și care e nefericit, fiindcă nevasta lui are mania popilor: e bigotă:

— De douăzeci-și-șapte de ani, se plânge, el, orice popă nou vine în sat, îmi la nevasta ca o moștenire lăsată de celalt!..

Cu prilejul căsătoriei fiicei sale, d. Lepic își dă pe față, încetul cu încetul, gândurile și simțirile sale, cari oricât ar avea aparența glumei, sânt lucruri cari te îndurează mai mult ca orice tragedie.

Fiecare vorbă e la locul ei, neclintită, p'înă de înțelepciune și de adevăr. Jules Renard e un artist fin, care din punctul de vedere al precizității stilului, are foarte puțni rivali în literatura universală.

Rolul lui Lepic l-a jucat tânărul artist Bernard. Despre felul cum interpretează Bernard pe Lepic, n'am nimic de zis: aș recomanda însă tuturor acelor ce strigă împotriva școlii declamatorice franceze, să vie să-l vadă. Să-l vadă și cei cari se bat cu pumnul în piept ori de câte ori vine vorba de realismul cu care joacă italianii, — și vor vedea, la urma urmel, unde sânt cei mai mari actori din lume, astăzi...

O altă piesă nouă, reprezentată zilele acestea,

FEIWEL LIPOT utodai

Budapest

IX. Ipar utca 4.

Bănci de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de birouri
și fabricare de instrumente gimnastice

Catalog de prețuri gratis și poște franco.

e *La Rampe* dramă în patru acte, de cunoscutul milionar Henriele Rotschild.

În această nouă încercare dramatică, bogătașul cu apucături literare pune pe scenă chiar viața de teatru. E vorba de o femeie din lumea cea mai înaltă, care se îndrăgostește de un actor, cu care fuge. Fiind mereu alături de el, fosta femeie de societate de odinioară, începe să iubească și dânsa viața de scenă, joacă și dă la iveală un mare talent artistic. Noului soț nu i prea convin succesele dramatice ale soției sale; încetul cu încetul, dragostea lor încetează. Actorul o părăsește, — iar eroina se sinucide.

În jurul acestei rivalități, autorul *Rampe* a schițat toată viața de teatru, în care defilează glumele, patimile și infamiile de cari sânt pline culisele.

Piesa a fost foarte bine jucată. La Paris, astăzi nu mai interesează plesa în sine decât rar, ci interpretării săi.

Actorii celebri au prilej să și dea la iveală gesturile lor caracteristice, iar actrițele să și înșire toaletele și talentul lor.

...De altfel, gelozia meseriei, care chinuște pe cei doi amanți, nu e un subiect nou în literatură.

Cunoscutul critic Jules Lemaitre are o nuvelă cu același subiect; iar amărăntele viefii de teatru din *La rampe*, aduc aminte romanul *Princesse de science*, al dnei Colette Yver.

Pentru zilele acestea s'a anunțat la teatrul Boaffes-Parisiennes o nouă dramă a academicianului Maurice Donnay, *Lisistrata*.

Piesa e scrisă de mult, dar nu s'a jucat din cauza cenzurii: se zice că *Lisistrata* e plină de licențe libertine, cari n'ar prea fi fost pe placul cinstitelor generații precedente... *Tristan*.

Nesiguranța dăinuiește.

— Criza —

Arad, 28 Octomvrie.

Consiliul de Mercuri a trecut fără să lase valuri de agitație în urmă. Asupra rezultatului desbaterilor s'a destăinuit numai atâtă că, Wekerle a fost însărcinat să înceapă noi tratative cu șefii partidelor. Faptul acesta a înviorat încâtva așteptările celor ce s'ar înregimenta bucuros sub flamura lui Andrassy — și decrepitudinea ce cuprinsese spiritele a început ici-colo să dispară. Aderenții lui Andrassy speră adică un reveriment favorabil în atitudinea coroanei, în chestiunea concesiilor. Dacă Majestatea Sa — își zice ei — n'ar fi aplicat în cele din urmă să acorde concesiile, stăruințele pentru recrutarea unui partid guvernamental n'ar avea nici o logică. Că intrucât sânt întemeiate nădejțile acestea se va învedera încurând.

Nota cea mai optimistă o reprezintă un ministru anonim, care în declarațiile ce a făcut corespondentului dela »P. N.« spune că după ce împăratul a făcut în anii din urmă concesiile până și celor mai puțin ponderabile națiuni din Austria, va trebui să acorde cu atât mai mult ungarilor, cari sunt »cea mai puternică și consolidată națiune în monarhie«.

În vreme ce sortile partidelor 67-iste sporesc la aparență, în sânul partidului kossuthist procesul de disoluțiune ia întinderi tot mai mari. Kossuthiștii, în mare parte, sânt acum convinși, că împăratul a abandonat definitiv proiectul de soluțiune prezintat de Kossuth. Ei își razemă nădejțile lor pe articolul de lege XX. din 1897, care dispune, că parlamentul trebuie convocat în condițiuni normale așa fel, ca până la 31 De-

cembrie să se poată desbata și adopta proiectul de buget. Ei speră deci o grabnică aplanare a crizei, căci altcum o nouă stare de ex-lex, atât de păgubitoare țării, ar fi inevitabilă.

Din Viena însă nici un semn nu tradează intențiile coroanei. Un văl de mister acopere planurile ce se contemplă acolo, iar nesiguranța crescândă a situației din Austria mărește și mai mult desorientarea cărcurilor dela Budapesta.

Vor trece deci încă săptămâni până să se lămurească situația, — până să se învedereze că întru cât sunt justificate nădejțile de atâtea ori înșelate ale popoarelor din Ungaria.

Ce s'a petrecut în consiliul de miniștri de ieri?

Budapesta, 28 Oct.

(Dela corespondentul nostru). Despre cele ce s'au petrecut în consiliul de miniștri de ieri se află următoarele:

Primul-ministru d. Wekerle a făcut observația că fără un program nou criza nu se poate rezolvi.

D. Kossuth a întâmpinat că, dacă partidele celelalte ar adopta programul partidului său, intrând în el, atunci orice se va putea realiza.

D. Andrassy i-a răspuns că el nu pot mărturisii altceva decât ce vor, iar d. Kossuth a răspuns că în acest caz nu știe cum s'ar putea face lumină în întunecul crizei. D. Kossuth a mai declarat că de altcum are o idee bună pe care vrea să o împărtășească partidului său și să o chibzuiască cu prietenii săi.

Miniștrii au hotărât să aștepte rezultatul acestei consfătuiri.

Programul noului partid creștin social.

Budapesta, 28 Oct.

(Dela corespondentul nostru). În mijlocul acestei nesiguranțe și îndoielei când sâmburii viitorului sunt ascunși în haosul de acum și când conjuncturile partidelor politice pot crește fără de veste, un nou partid își anunță formațiunea și nădăjduiește și el un viitor mare. E partidul creștin social care până acuma nu se formase ca partid politic și social-politic. Partidul acuma se constituie în partid politic iar în fruntea lui se va pune contele Paul Szapary.

Știrea aceasta a produs mare mișcare în sânul partidelor ungurești și mai ales în sânul partidului popular care-și vede primejduită existența. Se crede chiar că partidul popular va sfârși în cele din urmă prin a fuziona cu noul partid, dacă acesta va reuși. Liga creștin-socială a avut înscriși și până acuma 80.000 de membri și se crede că acțiunea lui politică îi va da o nouă putere de propagandă și de cucerire. El își va recruta partizanii mai ales din mica burghezime printre muncitorii proletari cari sunt nemulțumiți cu faptul că evreii au un rol precumpănitor în diriguirea partidului socialist. Organul partidului socialist a și deschis foc foarte viu împotriva noului partid care e menit să slăbească socialismul.

Știrea despre formarea noului partid a fost întâi desmințită de zările din capitală și s'a desmințit, mai ales că frații Szapary Paul și László ar fi primit să fie șefii partidului. Sosind însă azi contele Szapary Pál la Budapesta, a făcut o declarație care a stărnit senzație. Contele Szapary a spus următoarele:

Ader de un timp îndelungat la ideile partidului socialist și mă silesc a le ajuta interesele și a le pune în armonie cu exigențele statului și ale națiunii ungurești. Și fiindcă am fost pururea creștin bun, nu am nici un motiv de a respinge propunerea ce mi s'a făcut de a primi șefia noului partid creștin-social. Programul lui e precum urmează.

Se vor înlătura mai întâi pe un timp mai îndelungat toate chestiunile privitoare la legătura noastră cu Austria, și în general orice chestiune de drept constituțional.

Pe terenul politic cerem deplină egalitate care se va manifesta printr'o nouă lege electorală în baza votului universal secret, direct și comunal.

Cerem dreptul de întrunire și asociație, deplină libertate de presă, vom garanta cea mai întinsă libertate religioasă spre a garanta armonia dintre confesiuni prin așezăminte de drept.

Făgăduim catolicilor autonomia bisericii catolice.

Vom aduce mai multe îmbunătățiri învățământului. Limba statului trebuie învățată în toate școlile dar vom introduce în mod facultativ și limba celorlalte naționalități. Cerem *minimum de existență*, progresivitatea dărilor, iar impozitele pe consum se vor suprima.

Acesta ar fi planul noului partid care nu aduce nimic nou, afară de făgăduiala, adorabilă într'adevăr, de a primi și limbile nemaghiarilor ca obiecte *facultative* în școlile, după ce se va fi introdus în toate școlile limba statului. Domnul conte crede că a făgăduit nemaghiarilor un mare lucru, o concesiune cu care le va câștiga simpatia. Îl credem atât de ignorant și necunosător al chestiei naționalităților atât de aristocrat într'un cuvânt, încât să creadă și el că asta-i o »concesiune« și nu știe că prin ea desființează pur și simplu toate școlile nemaghiare, isgonind limba de predare românească, slovească etc. în ungherul facultivității.

În privința asta deci el poate fi sigur de »simpatiile« noastre anticipate.

Ceia-ce poate să facă însă acest nou partid primejdios e concurența de »patriotism« șovinist la care îl va împinge probabil rivalitatea mai ales cu partidul socialist față cu care va căuta să accentueze, cum spune și contele Szapary, ideia patriotismului unguresc.

D. Rakovszky nu a fost la prințul moștenitor.

»Corespondența catolică« din Viena desminte știrea că d. Rakovszky István, unul din șefii partidului popular ar fi fost primit în audiență la archiducele Francisc Ferdinand.

D. Rakovszky se află actualmente la Veneția

Scrisoare din Blaj.

La piatra Libertății. — Ceasul 12. — Noul director dela liceu. — Bibliotecă arhidiecezanală. — Biserica românească. — „Viel folkloristul“. — Biserica românească. — Centenarul lui Șaguna.

Un vânt ușor adie din apus: un răsuflu bolnav al firii mohorâte de toamnă. Frunzele îngăbenite una câte una se desprind din coapsa ploilor; tremură pe valurile nevăzute a firii și curg, cad așa de trist, de melancolic pe țărna bătătorită. Cum trec gânditor pe sub grădina botanică, covorul ruginit de frunze uscate zuruie înflorându-mi simțirea, mă apropiu și inima îmi tăcăie tot mai tare, mai sălbatic. Sânt în fața unei pletri îngrădită de un zaplaz. Ea e sfărmată toată, puțin se mai vede din pământ. O tu mână păgână, tu faptă necurată! Câte lacrimi ai mai stors din

In atențiunea învățătorilor!

Colecțiunea de revizite economice pentru școlile pop. prețul 50 cor.

Mașina de calculat sistem Takáts, cu globurile acățătoare pentru cl. I. 26 cor. Mașina de calculat mică de mână, sistem Takáts o buc. 16 fil. (catalog de prețuri despre

cele mai noi modele de desemn se trimite gratuit. Premiat la expoziția din Cincibiserid (Pécs) medalie de aur. Se poate comanda la: Takáts Endre, învățător de stat în Győr.

inima dulcăsă a neamului românesc! Măni blăstămate, ce v'afi atins de semnul smerit a unui eveniment istoric, din care s'a u zit marea revoluție a unui neam obidit, încătușat de viclenia și barbaria veacurilor multe și grele.

Acest act de nemai pomenită mișelie, a aprins în noi mai tare dragostea de lege și neam, a aștat mai mult dorul sfânt a răzbunării drepte. Și țaranul, ce a auzit de hoșta aceasta, cutremurat și plin de îngrijorare, va fi întrebat de duhovnicul său: Să fi furat oare de supt piatră și iobăgia?... Țaranul și astăzi e în crezul, că cărțile iobăgiei (desigur a lui Verböczy) sânt închise într'o ladă uriașă de fer, și îngropate a fund, a fund, sub piatră libertății; și dacă le desgroapă cineva atunci, atunci iarăși va fi mai rea lumea de cum e azi.

Și cum privesc piatra aceasta sfărmată, îmi vine în minte o noapte neagră, ce vărsa apa cu clubărul, văd locul pe unde mă înglodasem până în jenuchi cu tovarășul meu cu tot; aud o detunătură groznică de pușcă și noi ridem de ea și înaintăm mai departe, încleștând în mâni o rudă lungă cu un steag trei color, ne apropiem de piatră, și prietinel meu mă ridică pe piatră, — pe vremea acela eram de-o schioapă, — și eu îndes falnicul steag în scobitura aceea, unde pe vremuri a strălucit steagul lui Iancu.

Și apoi ne-am strecurat frumos pe sub ochii jandarmilor, ce păzesc în fiere an sub zăplazul grădinii liceului, — în preajma zilei de 3/16 Mai. Toată noaptea n'am închis un ochiu. Ne-am suit vre-o câțiva în pod și de acolo pe o spărtură priviam curioși, ce are să se aleagă de steagul nostru, pus pe piatră cu prețul vieții noastre. Mai întâi când se crepă de ziuă și în răsărit juca gânușă săltăreață, a trecut pe lângă el doi junisani cu boii la imăș: unul și-a luat cu evlavie căciula și a făcut o sfântă cruce românească, iar cel'alt a trăznit din biciu, de a răsunat cuprinsul tot; apoi s'au apropiat de piatră și se minunau cu capetele goale cum fâlfăle de falnic stindardul neamului românesc.

Soarele era sus când vestea a ajuns la urechile penelor de cocoș; și 4 jandarmi înarmați, până în dinți, ca sălbatici s'au repezit asupra bletei rude au rupt-o în bucățele, iar flamura a împuns o toți patru cu baionetele, și credeam în clipa aceea că înșeapă în inima mea.

Flamura au dus-o la primarul orașului, ca mărturie, ca semn, că românii au săvârșit o nouă agitare..

Și acum la anul 1909, zice țaranul, că aici sub piatra Libertății zace iobăgia.

Și cred că nu va trece mult timp, până când vom ridica o altă piatră despre care mintea iscoditoare a românului va zice: Sub piatra aceasta zace faimoasa dreptate ungurească!...

Lângă casa lui Moldovănuț; o casă veche cu coperiș japonez, stau pe-o bancă și când sună amiază din celea două turnuri a mănăstirii, se aude un clopoțel gureș; și atunci se revoacă pe ușa porții liceului, chipile studentești, cu cărți la subțiori. Iar dascălul se strecură cu ochii în pământ, obosiți spre căminele lor. Ies liceanii după clasuri respirându-se în toate părțile, purtându și degetele pe la nas, făcând hazuri pe socoteala celor amărâți; e vorba de notele din carnetul profesorului.

Cum îi privesc pe acești tineri cu ochii strălucitori și limpezi, plin de fiorul îngrijorării îi întreb:

»Veți fi voi asemeni nouă?...

Veți lupta, cu dragostea și de interesul nostru pentru cultura, înaintarea și drepturile neamului din care sânteți plămădiți? vă veți mai aduce voi aminte de povețele părințești, pline de duh național a dascălilor voștri?

O, voi dragi copii nevinovați, ajunși în viața, aduceți-vă aminte pururea de părinții voștri ce sufer în năcaz și amar, călcați în picioare de străinul nemilostiv. Apărați-i cu prețul vieții voastre pe cei ce și-au luat bucătura din gură ca să vă puie în mână făclia luminoasă a cărții.

Obștea românească s'a mai întâlnit cu numele profesorului Ambrosie Cheșan. Pare mi-se în 1902, când cu ducerea căpăținii poetului Petöfi, în capitala țarei. Ea și azi se află tot în muzeul blăjenilor. Nu încapă nici o îndoială, tidva e aie-vea a poetului ungar.

Insuși romancierul Jókay, care a fost prietinel n al poetului s'a exprimat, că aceasta-i cranul poetului, îl cunoaște după cei doi dinți canini, cari erau cu mult mai eșiți.

Cum a ajuns din Sighișoara în proprietatea muzeului e prea lungă istoria, n'o pot spune aici.

Prea iubii cetitori fie mulțumiți cu atât: căpățina lui Petöfi n'a putut fi rescumpărată din partea ungarilor cu nici un preț. Cu o singură condiție ar fi dat'o blăjenii: dacă ungurii — așa s'auzea pe atunci, — ne-ar fi conces să se ridice o statuie celui mai strălucit tip din istoria neamului nostru, lui Avram Iancu...

Ungurii n'au vrut s'audă și tidva e tot în muzeul din Blaj.

Sufletul dlui director dela liceu, e un suflet mare, nobil naționalist, și mai presus de toate om iubitor de muncă, fire tacticoasă iubitor al țaranului, dânsul a ținut prin satele din jur, mai multe prelegeri cu schiopticonul.

Nădejde avem, că tot cu aceeași ținută românească va avea și în conducerea liceului român.

Mal mulți liceani mi-s'au plâns:

— La librăria noastră celea mai bune cărți nu se găsesc...

Am făcut o probă; și-am întrebat după autorul cel mai gustat, de poeziile lui Goga, ediția estină a »Bibliotecii pentru toți«. Și librarul mi-a răspuns nepăsător, râzind:

— Nu le avem dle!

— Și pentru ce nu le țineți?...

— Nu numai astea, dar cele mai multe numere din biblioteca aceasta nu le avem!

— Da! cred, nu le aveți, pentru că nu vă dați truda ca să vi-le comandați la timp, nu vreți să întindeți cărțile bune și ieftine tinerimii dornice de hrana sufletească-românească.

Iată ce dorim dela d. Suci, conducătorul librării; pe viitor să îngrijască, să aibă toți numerii din edițiile populare, și când un număr se apropie de epuizare, să și-l procure la timp iar nu a trela zi după scripturi.

Altfel va veni un jidan și va face concurență librării din Blaj, — și liceanii vor zice:

— Mă duc la ovreul, acolo să găsește ori ce.

În mănăstire Duminecă a ținut o predică prof. Ion Sâmpăleanu, despre lupta înverșunată a bisericii române, ce o poartă cu vrășmașul gelos și neîmpăcat al naționalității noastre.

Predicatorul a sbucit, după cum se și cade și patimile, slăbiciunile, nepăsarea noastră, făcând aluzii și la dușmanul hrăpăreț. Predica a pornit din povestea Turnului Vavilonic, și a curs românește, foarte însuflețitor. Una nu i-o putem lerta dlui predicator; nu-i putem lerta înșepăturile, disprețul, și ura vădită cu care vorbește dsa despre biserica ortodoxă, numind pe drept-credincioșii români a-i bisericii ortodoxe, de rățăciți și «necreștini».

În felul acesta vorbăria dlui iezuit »Sâmpăleanu n'are nici un efect edificator, în sufletul și mintea tineretului; mai ales că nici el nu e atât de orb ca să nu vadă, că pizma și ura vorbește din predica dlui Sâmpăleanu.

Și cu vremurile noastre critice, de grea încercare prin care trece neamul nostru, să faci prozeletism, și încă în biserică, nu-i o lipsă de tactica sinonimă cu tradarea de veacuri; când tu preot român te trudești să sădești ură în sufletul elevului față de românii ortodoksi de aici și din țară?

Și așa. Liceanii nu iau în socoteală glasul dlui predicator Sâmpăleanu. Căci iată au preîntimpinat prozeletismul dsale prin o faptă conștie românească, dovada celui mai strălucit act de solidaritate. Adecă din prilejul centenarului celui

mai mare român, diplomat, și păstor ce l-a avut neamul și biserica noastră, — societatea de lectură a elevilor dela liceu, în dragostea și însuflețirea lor nemărginită, a trimis și ea o prea frumoasă cunună cu mândrul nostru treicolor. Și vre-o 17 liceani mai curajoși, și însufleții și-au dat și numele, dimpreună cu strălucita cunună.

Acuma vine directorul, noul director, cu legile școlastice, acest director, despre care n'am avut decât cuvinte bune, vine și amenință cu eliminare... Asta n'o putem crede.

Și de cumva va face-o atunci dl director e lipsit de inima românească. Liceanii au făcut bine ceea ce au săvârșit.

Pentru că Șaguna, mai întâi n'a fost ortodox; el a fost de trei ori român și numai în al patrulea loc ortodox!

El care s'a trudit atâta umblând în sus și în jos la Viena și alte locuri, și nu se hodinește în sufletul lui, până nu stoarce dela vicleni, slobozania de-a ținea o mare adunare obștească a Românilor din anul 1848. Și după ce-i succede aceasta, el preferă să vă țină adunarea la Blaj, centrul unițiilor, să întindă dreapta lui sfânta lui Lemeni, cel ce o durmit.

Putea să pretindă marele arhieru, și era și în drept, ca să țină adunarea la Sibiu. Dar el a voit așa; ca să vadă toți îndoelnicii, toți orbi, s'audă toți surzii, că mitropolitul dela Sibiu e mai întâi român și după aceea ortodox.

Creдем și avem mare nădejde, că d. director nu va fi atât de aspru, cu însufleții liceani împričinați — încât să pedepsească chiar cu eliminare...

Dl prof. Alexiu Vici, colaborator bine plătit a fițuicilor »Ungaria« și »Lumina«, mai de mult s'a ocupat și cu culegere de poezii populare, colinde, datini, credințe deșarte etc. Bine înțeles indirect, pentru că aieva elevii aduceau aceste poezii, și le întindeau profesorului, făcând ochi galeși par'că ar zice: O notă mai bună.

Dl Vici se jăluște astăzi: tinerii de acum nu pricep însemnătatea culegerii poeziilor populare.

Nepriceputa tinerime, arică nu; cum să zic elevii au prins pe dascălul lor cu ocaua. El bătrânul dascăl trimitea ostenețele tinerilor la »Ungaria« și »Lumina« auziți:

»Creapă doamne pământu

Să mă bag cu capu 'n paie«...

Culeasă de: Ioan Căciula, stud. la Blaj.

— Da ce-i Căciulă? Tu ești trădător de neam, și-ai murdărit numele, — și prietini și conșcolarii îi cărau cu pumnii în spate, îl batjocorau îl sfidau: Trădătorule!...

Și Ioan Căciulă se jura pe cer și pe pământ, că el n'a trimes motive populare nici la javra lui Șaluzinky nici la dulăul de »Ungaria«.

Azi a apărut numele lui Ioan, mâini a lui Bran poimâini a lui Stan, și studenții au ghicit îndată de unde vine toată potca:

Și azi vorbele lui Vici, în urechile lor e mazere în părete...

Te-ai dus pe copcă dle Vici cu »folkorul« dle cu tot, plus cu tovarășii ovrei renegați...

Cușșș... — sânteți deochiați...

Blaj la 25 Octomvrie 1909.

A. Maioreșcu.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 28 Octomvrie n. 1909.

Ciardașul.

Pe terenul zbuciumărilor noastre politice ne întâlnim foarte adeseori și cu această numire, care în viața de toate zilele poate n'ar avea nici o semnificație. Muzica e internațională — se zice — ca orice artă, iar jocul chiar dacă are caracter național, te seduce, atunci, când figurile lui îți plac și nu prezintă scene care se lovesc cu morala publică, cum ar fi de pildă cake-walkul englezesc.

Ciardașul deci, privit numai din punct de vedere al satisfacerii unei plăceri firești individuale, ca joc și cîntec, ar fi și el o bucată — ce e drept cu foarte

Iosef Müller & Comp., Medias-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment. Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

puține nuanțe muzicale — plăcute — dar la care demultelei împrejurările te silesc să așezi, în urma amestecului cu alte elemente străine — ale păturei noastre culte.

Ar urma deci, ca ori de câte ori ni-se semnaleză cazuri, când vr'unul sau altul din societatea noastră intelectuală joacă sau asistă la ciardaș — căci numai intelectualii sunt, cum am zice, oportuniști, poporul din norocire își păstrează datinele și firea — ar urma zicem, ca noi, cari sîntem încredințați cu controlul vieții noastre publice, să trecem peste aceste cazuri, ca neavînd nici o importanță.

Lucrul s'ar opri aci, dacă nu ne-am lovi, — ori de câte ori voim să judecăm ceva nepreocupăți — de șovinismul unguresc și de tendințele lui ascunse.

Nu mai există nici o îndoială, că corifeii unguri și-au dat pe toate terenle mîna, în luptă desperată pentru știrbirea caracterului național al tuturor neamurilor din Ungaria și Transilvania, străine de gîndirea și limba ungurească.

Ne persecută limba, începînd din școlile elementare, ne atacă biserica cu tot felul de apucături meschine, zbiară în parlament împotriva drepturilor noastre cetățenești, pe care nu vreau să ni-le recunoască și caută să între în mod mișelesc și în cel mai curat sanctuar național al nostru, care pînă acum a fost scutit de orice influință străină, în acela al datinilor noastre strămoșești.

E firesc lucru, să începem lupta și împotriva acestui fel de prigonire a ființei noastre etnice.

Căci dacă — privită această temă la suprafață — ni-se pare, că nu există nici un pericol — în fond este tot atît de odioasă, ca și ori ce lege contrară intereselor noastre de obște — deoarece tinde la demoralizarea publicului nostru românesc.

Ce e drept, că jocurile de ciardaș și asistențele din partea intelectualilor noștri, sînt numai cazuri izolate, dar nu e mai puțin adevărat, că avîndu-se în vedere influința ce-o ezercită cărturarii noștri asupra popoului, mania ciardașului poate deveni odată o boală generală.

Moralul individual poate fi demultelei privit, ca un moral al întregii obști, de aceea infecția pornită dela un individ poate cangrena întreagă societatea.

În fața noastră faptele de natură de a ne compromite idealul mareț pentru care luptăm, sînt discvalificabile și ele întîmpină totdeanna desaprobaria noastră și disprețul public.

Acte de curtoazie față de societatea judeo-maghiară nu vom permite, cită vreme ele sînt un pericol pentru noi și acei care se folosesc de ele, pentru a-și mînguli orgoliul lor personal nu sînt decît niște trădători, întocmai ca și acele cozi de topor, care s'au pus în serviciul maghiarizării pe terenul politic sau cultural.

Societatea iudeo-ungurească trebuie tratată cu acelaș arme, care ni-le opune ea nouă: îngîmfare și șovinism.

Vom fi romîni buni, numai atît cită vreme vom simți romînește. Și unul, care joacă ciardaș, numai romînește nu simte.

— **Contribuțiuni noul pentru Reuniunea femeilor române din Arad.** La d-na Letiția Oncu vice-președinta Reuniunii femeilor române din Arad au mai sosit din taxe și colecte, următoarele contribuții:

D-na Sofia Beleş, Arad	Cor. 100.—
taxa de membră fundatoare.	
D-na Octavia Turic	> 40.—
membră pe viață.	
»Economul« Cluj contribuție	> 25.—
D-na Principesa Marta Bibescu (100 lei)	94.32
D-na Ollanescu	Cor. 100.—
Colecta doamnei Mariliana Bocu	> 706.—

— **Starea lui Björnson.** Starea bătrînului poet și luptător e din ce în ce mai rea. Zilele trecute i-s'a telegrafiat că piesa lui cea mai nouă »Când vița înflorește« a avut un mare succes pe scena teatrului din Iuttlando. El a răspuns, tot telegrafic:

»Vă mulțumesc pentru bucuria pe care mi-ați procurat-o, dar sînt foarte bolnav«.

Medicii au cerut ca să nu se mai înmîneze bolnavului nici un fel de telegrame și comunicări, pentru că-l obosesc prea mult.

Fiul său și-a întrerupt ori ce activitate și veghiază la capătul său. Sînt, totuși, speranțe că o

nenorocire nu este aproptată și că marele poet va mai putea lucra.

Aceasta i-o și doresc din suflet toți oamenii de bine.

— **Funerariile protopopului Ioan Pinciu.** Din Ciacova ni-se telefonează: Sicriul cu osemintele regretatului nostru protopop Ioan Pinciu a sosit aici azi dimineață la orele 7 și jumătate. La gară sicriul a fost deschis de oamenii autorității; cari au constatat identitatea personală. El a fost apoi binecuvîntat și stropit cu apă sfințită de preoți, cari au ieșit la gară îmbrăcați în odăjdii mortuare. Osemintele defunctului au fost transportate de aici la biserică, unde la orele 10 s'au celebrat funerariile în prezența unui public neobișnuit de numeros. A pontificat ceremonialul P. C. Sa părintele Dr. Traian Bădescu, asistat de protopopii Ghidiu, din Caransebeș, Oprea din Vârșeț și Pepa din Buziaș. Au venit să însoțească în ultimul său drum pe șeful lor toți preoții din tract și toți învățătorii. Satele din împrejurime s'au reprezentat prin deputațiuni de țărani, dovadă despre popularitatea întinsă de care se bucura în viață acest slujitor de seamă al bisericii. Din Timișoara au venit dd. E. Ungureanu, Dr. Cosma și Cărăbaș. Panegiricul l-a rostit P. C. Sa archimandritul Bădescu, iar la groapă, în numele învățătorilor din tract, învățătorul Procopiu Simian. Oratorii au relevat deopotrivă că fericitul Pinciu a fost un distins dascăl, un român de model și mai presus — un preot la culmea chemării.

Odihnească în pace!

Despre moartea regretatului protopop mai primim ulterior dela corespondentul nostru din Viena, următoarele:

Defunctul, care suferea de o boală grea se afla în sanatoriul Diaconeselor din Viena. Toate simptomele de a-l vindeca fură de prisos și Duminecă după amiază își dădu sufletul.

Preotul Dr. Cloban, preotul român greco-or. așeză corpul defunctului în sicriu, îndeplinind toate ceremoniile rituale. Apoi corpul a fost trimis la Ciacova spre a fi îngropat acolo, după cererea credincioșilor.

— **Comitetul central al Ligei culturale,** roagă să i-se comunice — București, calea Victoriei 13 — toate cazurile în cari se calcă legile ungare în contra vre-unui român, din motiv de naționalitate.

— **Portretul mitropolitului Andrei Baron de Șaguna** să nu lipsească din nici o casă românească. Mărimea 17x26 cm. Prețul 6 fileri, 5 fileri porto poștal. Se află de vânzare la librăria »Tribunei« în Arad, strada Deák Ferencz nr. 20.

— **Dr. Lascu bolnav.** Celim în ziarele din București: d. dr. Lascu, cunoscutul luptător român de peste munți, care a sosit în București de câteva zile se află greu bolnav la otelul Union.

D-sa a fost internat ieri la spitalul Colțea.

— **Români înaintați în armata comună.** Au fost înaintați în armata comună pe ziua de 1 Noemvrie la rangul de colonel: Alexandru Rusu, Reg. de inf. 50. Maior: Anton Micula, Reg. de inf. 48. Gedeon Crișan, Reg. de inf. 57. Iosif Legat, învățător școala reală.

Capitan: Dumitru Cosuța, reg. de inf. 47. Nicolau Bertalon, reg. de inf. 65. Pompeiu Bârsan, reg. de inf. 2. Constantin

Straje, reg. de inf. 83. Aurel Lazar, reg. de inf. 21. Servius Vidrișiu, reg. de inf. 5. Teodor Iacoban, reg. de inf. 51. Nicolae Pop, Virgil Piso, cursul geografic în Viena.

Locotenenți: Ioan Hidu, reg. de inf. 65. Iosif Cavaler de Iakobich reg. de inf. 2. (Școala de războiu Viena). Augustin Simonic, reg. de inf. 43. Cimpoa Nicolae, de Serova, reg. de inf. 65. Traian Smeu, reg. de inf. 43. Ilie Cena, reg. de artilerie 19. Pompei Andrea, reg. de inf. 39. Simon Lateș, reg. de inf. 61. George Munteanu, reg. de inf. 76. Ovidiu Ivașcu, 61. Irimie Hamzeș, reg. de inf. 43. Teodor Serb, reg. de inf. 33. Coriolan Bardosy, reg. de art. 34.

Sub-Locotenenți: Ștefan Crișan, reg. de inf. 37. Traian Mușiu, reg. de inf. 31. Titu Oblariu, reg. de inf. 85. Nicolae Spataru, reg. de inf. 5. Iosif Caba, reg. de inf. 39. Simeon Ilieșiu, reg. de inf. 62. Alexandru Drăgoiu, reg. de inf. 33. Marius Popescu, reg. de artilerie 36. George Bardanu, reg. de art. 35.

Capitan-auditor (judecător militar): Dr. Dr. Valer Neamțiu.

Medic-colonel: Mihaiu Martinovici.

Medic-Maior: Dr. Alexandru Roșiu, Dr. Mihaiu Pap.

Medic Capitan: Dr Victor Mohilă și Dr. Eugen Rasu.

— **»Ciardașul« în Sibiiu.** Din Sibiiu primim o știre care mărturisim că ne face impresia cea mai penibilă și ne lasă aproape sentimentul unui dezastru, atît e de gravă.

În acelaș oraș unde nu de mult s'au ținut, cele mai înălțătoare serbări ale românilor, în memoria marelui arhiepiscop și unde înainte cu câteva zile o ceată de tineri, buni români, au știut da o lecție nimerită lui Kossuth Ignác din Arad, făcându-i o serenadă splendidă de fluterături și strigăte; acolo tinerimea pedagogică a seminarului »Andreian«, asudă învățînd cu mare însufleșire jocul național »csárdás«, în lecțiile de dans. Și l joacă bine și cu grijă, căci le va fi de folos în viitor, la instruirea în sentimente patriotice a bieților copiiși.

Sărmani copii, sărmani români, pe mîna cui va fi cea mai mare responsabilitate! De ce sentimente vor fi conduși acești tineri, care de-acum își uită de neamul lor, de sărmana opincă din care au eșit. Să ne mai mirăm, că românii dela gimnaziile ungurești sînt siliți a cânta »Kossuth nota«, când tinerimea dela școlile noastre joacă de bună voe csárdás; nu avem pentru ce.

Înima mi-s'a umplut de scîrbă, când am văzut toate acestea și dacă nu am putut împedeca pe acești uitați de sine, îmi socot de datorie a arăta cel puțin pe această cale sentimentele de cari sînt conduși viitorii dascăli.

Dorim din inimă o desmintire, dar mai adevărată decît ale »Telegrafului«.

— **Rectificare.** Autorul Sonetului publicat în numărul nostru din urmă se chiamă Constantin Gulescu și nu Givulescu, precum din greșală s'a tipărit.

— **Sfințirea bisericii din Toc.** Părintele Vasile Neiculescu din Toc aduce la cunoștință, că sfințirea bisericii de acolo va avea loc Duminecă la 31 Octomvrie prin P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp. La acest act publicul este invitat cu onoare.

— **Alegere de învățător.** Ni-se scrie: Fiind în 26 l. c. alegerea de al 3-lea învățător la școala gr-cat. din Vad (Făgăraș) a fost ales la acest post dl Nicolae Boeriu inv. dirigent la școala comunală din Copăcel.

— **În jurul csárdás-ului din Bărzava.** Părintele Maci din Căpruța ne trimite în afacerea csárdásului următoarea declarație iscălită de in-

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cedit aceste anunțuri.

vățători și un preot căreia-i facem loc, având și de data asta observațiile noastre.

Iată declarația în chestie:

Subscriși prin aceasta declarăm că părintele Dimitrie Maci în petrecerea aranjată în Bîrzava, n'a comandat «csárdás»-ul nici nu l'am văzut jucându-l. (Urmează iscăliturile).

Odată cu această declarație părintele Maci adresează și o scrisoare, ca replică la acuza preotului Vișoiu. Pentru a pune capăt unor discuții inutile ținem, să trecem peste observațiile ce le conține, cu atât mai mult cu cât în această afacere destul de neplăcută ne-am făcut datoria, anunțând numele autorului acuzei. — Restul e o chestie personală și nu mai interesează publicul. Tot ce ne pare o adevărată greșală este că ținuta părintelui Maci a fost laudată în coloanele unui ziar unguresc, lucru pe care până acum îl practicau numai Siegeștii și cei de tagma lor.

Jubileul unui notar comunal. Azi s'a serbat, în cadrele unor festivități frumoase, jubileul de 30 de ani de serviciu a dlui notar Gheorghe Savits din Lipova. La serbări au luat parte toți colegii din cerc, felicitându-l, în frunte cu fibirăul Barothy, viu pe jubilaot. Din partea comunei l-a felicitat primarul din sedi: ța solemnă a consiliului comunal.

Ne asociem și noi la cei ce serbătoresc pe acest vrednic bărbat al muncii și al datoriei, care a știut în greaua sa poziție a câștiga stima și încrederea superiorilor săi și în acelaș timp a păstra intactă și reputația sa românească.

— **Oaspeții turci în Ungaria și Austria.** Un grup de oaspeți jumi turci a plecat să viziteze mai multe țări ale apusului. În drumul lor s'au oprit și în Ungaria unde au vizitat Budapesta, apoi ferme-model și hergheliile din Mezöhegyes, Timișoara, și Presburgul iar ieri au sosit și la Viena. Ungurii au căutat să se arate cât mai amabili și au paradat ca de obicei cu sentimentele lor filo turcești. Au arătat cu mândrie progresul civilizației lor de față cu gestul omului care se laudă cu bogățiile sale. Nu turcii ar trebui să învețe dela unguri, ci ungurii dela turci, cum se începe adevărata muncă de progres și civilizație, creind întâi nu *formele* mincinoase, ci *fondul* ei: libertatea adevărată pentru toate popoarele.

— **Tipete patriotice.** Un ziar din Pola aduce știrea că o cucoană ce trecea pe strada principală a orașului cu o eșarpă — treicolor unguresc — la gât, a fost oprită de un gardist și fiindcă nu voia să o depărteze, a fost dusă la secție, unde i-s'a dresat un proces verbal, puindu-i-se în vedere pericolele și pedeapsa ce-si atrage asupra-si dedându-se la astfel de manifestații. Comisarul poliției a și confiscat eșarpa treicoloră. Iar acum ziarele ungurești s'au pus toate pe vâicăreli — pentru »illegalitatea« comisă de autoritățile austriace.

Când însă sătenii noștri vin la oraș încinși în bete treicolore, ori numai cu desagi — în care colorile naționale nici nu sunt așezate în ordine — și slugile lor plătite îi târăsc pela secții, unde pe lângă că li-se dictează pedepse bănești și sânt maltratați, li-se mai confiscă și lucrurile lăsându-i cu târguilele în drum: Asta pe ungurește înseamnă că nu-i ilegalitate. De câte ori n'am înregistrat cazuri când geandarmii unguri au pătruns cu forța în dughenele neguțătorilor români și au confiscat panglicele trei-colore și țesăturile românești. Acum când li-se plătește cu aceeași măsură toți schreibmoritzii țipă, dând alarma că țara e în flacări.

— **Decorat.** Corespondentul nostru din Viena ne scrie că P. C. S. archimandritul mitrofor *Ohideon G. Balmoș*, proistos la sf. mănăstire Suceava din Bucovina a fost primit în audiență la M. S.

împăratul, care i-a conferit ordinul Franz Joseph în gradul de cavalier.

— **Regele aierului e aviatorul Latham** care a făcut un sbor senzațional în Anglia. Latham îndrăznețul francez a sburat cu o iuțeală de 8 km. pe oră pe vremea unui uragan care avea o iuțeală de 65 de km. pe oră. În direcția vîntului el a atins iuțeala maximală până acuma de 45 de km. pe oră. Publicul i-a făcut ovațiuni extraordinare mai ales pentru anglo-saxon. Ziarul »Daily-Mail« i-a dăruit un premiu de onoare de 10.000 de cor.

— **Iarăși Kovács Klótild.** Eroina procesului de scandal al episcopului Párvy începe iarăși ași face loc în coloanele de senzații ale gazetelor. Într'adevăr episcopul Zipsului Párvy Sándor — faimosul persecutor al părintelui Hlinka — voiește să se spele cu orice preț de păcatele trecutului și să-și arate la Roma »nevinovăția«.

În scopul acesta urmărește în tot felul să smulgă fostei sale econoame, o declarație, care să l pună la adăpostul ori căror disgrații din partea forurilor mai înalte.

Klótilda însă — conștie de adevărul mărturisirilor sale în afacerea cu Sarolta Hegedüs, căreia Párvy — se zice — că iar fi ridicat — mă rog — fără propuneri îndrăznețe, i-ar fi ridicat numai un medalion de jos — păstrează tăcerea peștelui.

Econoama se află de prezent în spitalul închisorii din Pesta, fiind bolnavă și e zilnic cercetată de... preoți, cari caută să i stoarcă o mărturisire în senzul amintii.

Popii, pe care Klótilda altădată i juca pe degete se refrag și de data asta cu buzele umfiate și Párvy va rămânea și de azi înainte, ceiace a fost și până acum un *vieux marcheur*.

— **Intâia femeie aviatore în Franța.** Se anunță din Paris: Luni s'a înălțat în aer intâia femeie cu un succes strălucit. Dânsa se numește baroneasa Dela Roche. Distanța ce a străbătut-o e de 60 de kilometri, câmpul de experiență dela Melun l-a înconjurat de trei ori. Toată Franța o aplaudă pentru splendida ei reușită de aviațiune.

— **Jertfele alcoolului în Rusia.** Deputatul Celicov în Duma rusească a strîns date despre urmările beției în Rusia. Iată rezultatele: Au murit de delirium tremens (boală răsărită în urma beției) în anul trecut 6895 de persoane; sau încet în beție 9165 de persoane; au murit de nebulie în urme beției 3277; s'au ucis 8758 de persoane în beție; în alte chipuri s'au nenorocit 2898 de persoane; s'au spînzurat 834, au ars 1530, s'au otrăvit 375, și-au tăiat gîtul 674.

Au mai murit de apoplexie în urma băuturii fără cumpăt 1251 de persoane. S'au prăpădit cu totul 35,685 de persoane din pricina alcoolului în anul 1908, fără a mai pune la socoteală multele boale cari s'au contractat tot prin beție.

x **ACHILLES.** Dacă vă asudă picioarele cumpărați o sticlă de »Achilles«, care oprește orice asudare și depărtează mirosul greu de picioare. Întrebuințarea este simplă, modul de întrebuințare se acule de la fiecare comandă. Se poate căpăta, dela preparatorul: Dobay Kálmán, droguist în Bichisclaba (Békéscsaba). Magazin principal în Arad: Drogueria lui Nestor Hanzu; în Budapesta: Farmacia lui Török József Király u. 12 și Andrassy-út 26. Prețul 1 cor.

— **Cel mai bun loc de târguieți de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, Cremă de obraji, cosmetici, spongii și instrumente de gumă.** Toțfelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma: »la un corn« în *Kolozsvár*.

Sport.

Club de gimnastică românească în Arad.

În general toată tinerimea românească din Arad — înțeleg pe funcționarii din toate ramurile — sînt legați toată ziua de localul biroului, într'un aer de cele mai multe ori închis și încărcat de fumul țigărilor. După orele de lucru toți acei tineri, cari s'au petrecut cea mai mare parte din zi în birou, se duc pentru distracție la teatru sau cafenea, localuri unde găsesc de regulă un aer și mai infect ca în birou. Cu chipul acesta de viețuire, omul nu numai că nu-și conservă viața; ba chiar și-o prădează.

Corpul omenesc ca ori care organism viu, ținut în condițiuni așa de nefavorabile se roade, se consumă asemenea ferului ținut la umezeală.

Pentru a-și face fiecare individ în prezent o viață mai plăcută, iar în viitor bătrînețe senine are marea datorie de a-și păstra sănătatea; iar corpul sănătos — afară de condițiunile igienice pe care le observă ori și ce om cu o cultură oare care, — numai prin gimnastică se poate menține.

Prin gimnastică se întărește corpul și voința, se agește mințea, se mărește dragostea de muncă și în general se întărește în fiecare mîndria de a se numi »romîn«.

Idea de a înființa un club de gimnastică romînesc, trebuia să preocupe încă de mult tinerimea romînă din Arad, care e destul de număroasă, pentru ca lucrînd solidar să fi putut ajunge la rezultate frumoase. Și acum venită această idee încă nu e tîrzie. Putem zice chiar că ea s'a ivit tocmai în timpul cînd e mai necesară realizarea ei.

Această idee odată intrupată, numai cînte și laudă poate face propagatorilor ei.

Prea am dormitat mult, să fim veseli însă că ora deșteptării a sosit! Să ne sculam tineri romîni și zicînd un »Doamne ajută!« să ne apucăm de muncă dreaptă!... să ne întărim corpul, voința și să ne smulgem din trîndăvia de pînă acum, care nu să potrivește nici cu vîrsta noastră, nici mai ales cu mediul în care trăim.

Să nu uităm însă faptul, că nu ne putem face planuri și aspirațiuni prea mari. Nu vom putea croi taxe prea grele pentru membri, și nici fală mare, ca să nu fie zis într'un ceas rău »vorbă multă și treabă puțină«. Durere, dar trebuie să recunosc, că noi romînii am făcut multe începuturi mari — cu rezultat nulă. — Nu oțitem cazuri, ci numai țin a propune, că atît aspirațiunile cît și începutul să fie modeste, iar deviza clubului fie. »Fă cît poți și las s'alerge cei ce sar viața în hop«.

Muncă și numai muncă sîrguincioasă să fie idealul fiecăruia — al cărui rezultat să nu se caute în laudele sau batjocurile altora, nu; ci în îndeplinirea conștiinței de datorință!... **Peneșiu.**

Dela judecătorii.

Advocat arestat. Am dat și noi, după gazetele ungurești știrea că avocatul român din Oradea-mare Dr. Gheorghe Rocsin, a fost zilele trecute deținut, pentru că afirmativ ar fi încercat, prin un funcționar al parchetului, să-l facă pe deținutul Cornel Porumb care se află în temnița din Oradea-mare, să-și revoce mărturisirile aprobate în chestia furtului de polițe dela tribunal, cu care este acuzat Roxin. Ziarele din Oradea-mare publică acum o convorbire a apărătorului lui Roxin, avocatul Frater Pál, din din care pare a răieși nu numai nevinovăția lui Roxin ci și un scandal judiciar. Iată ce zice Frater:

Dr. Frater spune că șeful parchetului a dat unui păzitor de temniță misiunea de agent-provocator, ceea ce a și recunoscut păzitorul înaintea judelei de instrucție. Misiunea păzitorului a fost să înduplece pe Ioan Roxin, fost interpret la tribunal, ca acesta să intervie din încredințarea și în interesul lui Dr. Gheorghe Roxin, la Cornel Porumb co-acuzat și martor principal, să-și retragă mărturisirea agravantă pentru Roxin.

Porumb prin mijlocirea funcționarului Horvath Jozsef a cerut 12.000 de coroane dela Dr. Roxin, în schimbul cărora este dispus să-și revoce mărturisirea și să-l dea lui Horváth 2000 de cor. I-a mai trimis vorbă lui Roxin să și ia de apărător pe Dr. Halász Lajos, pentru că acesta prin influența sa, va pntea să facă ca Porumb să fie declarat nebul.

Și în cazul acesta va revoca totul, dar și dealfel mărturisirea sa nu va mai avea preț. Porumb l-a spus lui Horváth, că *Roxin este cu desăvârșire nevinovat în afacere*, pe dânsul numai familia lui Porumb l-a amestecat, din interes bănesc, în încurcătură. Și-a înjurat apoi cu furie frații și pe tată-său. A recunoscut că dânsul a falsificat cambiiul, dar pe Dr. Roxin a trebuit să-l amestece, pentru că să plătească el cele 12.000 cor. I-a mai spus Porumb lui Roxin, că are trei martori, cari îl pot reabilita cu desăvârșire pe Roxin.

Horváth József s'a înfățișat ca martor la judele de instrucție, care a cerut avizul parchetului. *Parchetul însă a renunțat* la ascultarea lui și s'a mulțumit a scoate dela Cornel Porumb, Halász József și martorii lor, pe cale disciplinară mărturisiri și în baza acestora și-a înaintat acuza modificată.

Declarația sfârșește astfel:

Ocolirea procedurii judecătorești dovedește că parchetul s'a temut de dovedirea nevinovăției lui Roxin, iar formularea acuzei, într'un mod pe care nu-l justifică faptele, este un act atât de condamnat din partea parchetului, cum n'am mai întâlnit în practica mea de avocat. Și că aceasta propunere (de arestare) a fost cuprinsă în actul de acuză, și judecătorul de instrucție s'a pretat să i dea curs, aceasta constituie un moment în afacere, care provoacă deopotrivă mânia inimii și osândă minții. De atitudine aceasta a parchetului se leagă ruina morală a unuia om... A face în chipul acesta uz de puterea justițiară o cred de ceva foarte primejdios și înspăimântător și lau răspunderea pentru aceasta părere a mea.

Economie.

Amintirea lui Șaguna

în cercul Uniunii absolvenților școalelor comerciale din București.

București, 25 Octombrie.

În seara de Vineri, 9/22 c. Uniunea Absolvenților școalelor comerciale din țară și străinătate din București, a ținut ședință, în care d. Traian Țăranu, licențiat în științele com. din Anvers, înainte de a-și începe disertația sa despre: »Absolvenții școalelor comerciale și intrarea lor în comerț«, a ținut de datorie să rostească o cuvântare despre serbătorirea centenarului Andrei Baron de Șaguna.

»Dela răsărit la apus, dela meazăzi la meazănoapte — a început d. Țăran — toată românimea a sărbătorit zilele acestea pe un om, om apostol, pe marele mitropolit Andrei Baron de Șaguna.

Continuând spune, că dânsul nu se va ocupa de Șaguna ca om politic, bisericesc, național, ci numai ca propovăduitor al industriei și comerțului român.

»Șaguna, născut din părinți negustori, având un unchi tot negustor, la care și-a câștigat creșterea, el a moștenit toate însușirile unui adevărat negustor, pe care și-le-a întărit în casa de comerț a unchiului său. După potolirea răscoalei dela 48 el a început să facă o mulțime de fonduri pentru ajutorarea ucenicilor români, pentru ca să poată ajunge mai ușor meseriași și industriași români, de cari, el cel dintâi a recunoscut, cu spiritul său uriaș, că poporul român pentru ca să nu piară, are trebuință, căci numai cu o pătură de jos și una de sus, fără nici o legătură firească între ele nu poate trăi un popor.

»Tot din acest motiv a întemeiat și școala comercială românească din Brașov, centru comercial de frunte pe vremea aceea; la marginea Ardealului spre România, prima școală comercială românească la românii de pretutindeni. El cu firea lui prevăzătoare a înțeles repede marele folos al unei astfel de școli, într'un centru atât de comercial. Mulțămii lui, băncile românești transcarpatine sânt populate cu directori, contabili, funcționari absolvenți ai școlii comerciale din Brașov. Dar tot școala aceasta a dat și primii contabili români, absolvenți comerciali și pentru România, căci la început cei mai mulți negăsind serviciu la ei acasă, treceau granița, fiind pe acele vremuri plătiți cu galbeni. Astfel el a promovat formarea unei pături de negustori români culți, de care se simțea atunci și se mai simte și astăzi, atât în țară cât și dincolo, mare trebuință.

Ca încheiere spune, să-l avem totdeauna ca un ideal de voință, de muncă, și de iubirea de aproapei.

În urma acestei frumoase cuvântări, comitetul Uniunii la hotărârea să se trimită o adresă de participare la comemorarea din Sibiu.

Societatea de lectură a elevilor școlii comerciale sup. gr. or. române din Brașov s'a constituit în modul următor:

Prof. I. Pricu, președinte. D. Pantoleon cl. III vice-președinte. I. Țițiu cl. III secretar. I. Șteflea cl. III casar. I. Crișovan cl. II.

vice-secretar. N. Stănilă cl. II bibliotecar. Al. Manole cl. II controlor. S. Vasii cl. I vice-bibliotecar și O. Stoian cl. I econom. În comisia literară: din cl. III L. Herșcu, N. Tâmpăniariu și V. Vlad, din cl. II D. Anton și N. Opreș din cl. I N. Dinu.

Foamea în Bihor. Urmările recoltei slabe din anul acesta abia acum se simțesc de locuitorii satelor din munții Bihorului. Administratorii plășilor Vașcău și Beiuș au raportat prefecturii că locuitorii mai multor sate din cauza lipsei de hrană sunt amenințați de foamete și cer ajutorul statului pentru comunele Săliște, Lunca-spric și Holod. Aceiași soartă li așteaptă și pe locuitorii din Băița, cari din cauza că exploatarea minelor nu mai rentează, au rămas fără câștig și fără hrană. Locuitorii Băiței au cerut statului în repeșite rânduri înființarea unei fabrici pe teritoriul neroditor al acestei comune, ca să li se dea astfel posibilitatea unui câștig cât de minimal.

Lucrările comisiei pentru construirea unui pod peste Dunăre. Comisiunea româno-bulgară, însărcinată de cele două guverne să studieze proiectul pentru construirea unui pod peste Dunăre, s'a întrunit ieri pentru întâia dată.

Ședința a avut loc la ministerul afacerilor străine, sub președinția dlui I. I. C. Brătianu, care a făcut prezentările delegațiilor. D-sa a deschis apoi ședința printr'o cuvântare scurtă în care a urât comisiei să împlinească o operă de progrese și de mai mare înfrățire a celor două popoare amice.

După cuvântarea dlui I. Brătianu, comisunea și a ales ca președinte al lucrărilor pe d. general Crăiniceanu, șeful statului major al armatei române și imediat apoi s'a început analiza generală a proiectului din punct de vedere tehnic.

S'a discutat chestiunea vizitării malurilor în punctele — bine înțeles — alese de mai înainte de fiecare delegațiune și s'a hotărât ca aceste vizite să se facă înainte de analiza amănunțită a proiectului.

Piața grânelor din Arad.

26 Octombrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 400 mm.	14.20—14.40
orz mm.	6.89—6.90
ovăș mm.	7.10—7.20
secară mm.	9.10—9.20
cucuruz 50 mm.	5.20—5.40

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 k'g.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 26 Octombrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 k'gr. a fost următorul.

Grâu nou

De Tisa — — — — —	28 K.	95—30 K.	— fil
Din comitatul Albei — — — — —	28	> 80—29	> 80
De Pesta — — — — —	28	> 90—29	> 90
Bănățanesc — — — — —	28	< 95—29	> 90
De Bacica — — — — —	28	> 60—29	> 80
Secară de calitate I. — — — — —	19	> 75—20	> 05
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19	> 55—19	> 65
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	14	> 75—14	> 95
Ovăș de calitate I. — — — — —	15	> 70—16	> —
Ovăș de calitate a II. — — — — —	15	> 40—15	> 60
Cucuruz — — — — —	14	> 80—15	> —

BIBLIOGRAFII.

La Librăria »Tribunei« se află de vânzare următoarele piese teatrale:

O căsnicie, comedie în 3 acte . . .	Prețul 3.50
Apus de soare, dramă în 4 acte . . .	> 2.—
Vasile Lupu, dramă istorică în 3 acte . . .	> 2.—
Făclia sub obroc, tragedie . . .	> 1.50
Bogdan Dragoș, dramă istorică inedită . . .	> 1.—
Cancer la inimă, piesă în 3 acte . . .	> 1.—
Nicolae Vulpea, piesă populară în 4 acte . . .	> 70
Steaua mea, piesă școlară . . .	> 60
Slugă la doi stăpâni, comedie în 2 acte . . .	> 60
Mama vacilor, comedie populară în 3 tabl. . .	> 50
Curcanii, comedie patriotică într'un act . . .	> 50
Mireasa, dramă în 5 tablouri . . .	> 50
Lângă pământ, dramă în 3 tablouri . . .	> 50
Noroc de soldat, comedie în 5 acte . . .	> 40
Babilonia românească, farsă filologică într'un act . . .	> 40

Millionu, comedie într'un act, pentru fetițe . . .	> 40
Cântecul cocoșului, comedie într'un act . . .	> 40
Șapte și nici o ispravă, comedie într'un act, pentru fetițe . . .	> 40
Curiozitate femeiască, comedie într'un act . . .	> 40
Lăsata săcului, comedie într'un act pentru fetițe . . .	> 40
Cănele și pisica, comedie într'un act . . .	> 40
O repetiție moldovenească, sau Noi și iar noi, farsă într'un act . . .	> 35
Artistele, comedie într'un act . . .	> 30
Teatrul vol. I, III, IV, și V de V. Alexandri . . .	1.50
» » I de Caragiale . . .	2.—
Zorile, dramă istorică în 2 acte și în versuri . . .	1.—

Emulsiunea Scott

vindecă orice boale de piele, umflături și răni învechite provenite din anemie.

„Emulsiunea Scott“

este compusă din materiile cele mai curate, cari o fac foarte plăcută și gustoasă, prin ce aceas'a este foarte căutată și renumită.

Prețul unui flacon original 2 cor. 50 fil.

Se capătă dela toate farmaciile. 5

Poșta Redacției.

O. D., Brad. Societatea n'are încă o localitate proprie. Adresați-vă dlui Ilarie Chendi (la Academie) care este membru în comitet.

Poșta administrației.

George Millan, Șinca V. Mai al de plătit 8 cor. abonament pe 31/X 1909.

Nicolae Crișmariu, Șomoșceș. Am primit 6 cor. abonament până la finea anului 1909.

Nicoară Suci, Barateaz. Am primit 12 cor. abonament până la finea anului 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

«Tribuna» institut tipografic, Nickin și cons.

DUMITRU MUREȘIAN,
institut Cromo-Litografic.
— TIMIȘIOARA, —
Temesvár, Balázs-tér.
(sub banca »Timișiana«.)

Telefon 247. Telefon 247.

Primește toate lucrările aparținătoare acestei branșe, precum: **scompturi, planuri, hârtii de epistoale, placate și vignete, mape, nu altcum și anunțuri de cununie, bilete de vizită, invitări la baluri și — concerte, etc. —**

Efectuează multiplicarea cea mai promptă a mecano-autografeilor, pe lângă prețurile cele mai favorabile.

Să sprijinim instituțiile românești căci numai așa vom înainta!

Seminarul puridic în Cluj.

Malom-u. 14. (odinioară Pe'öfi-u. 18).

Pregătește în mod foarte temeinic, iute, ieftin și cu garanție pentru toate **examele** numite „**riguroase**“ și de stat.

Imprumută notițe din cari aspirații se pot pregăti acasă și după un scurt curs de repetiție se pot prezenta la examene.

Informații prin scrisori; după dorință trimite gratis „**Tájékoztató a jogi szemináriumról**“.

La riguroasele de probă cotidiene poate lua parte gratis ori-cine.

Se caută

Un candidat de avocat

a se adresa dlui

Dr. Vasile Avramescu,
Marla Radna.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola
Karlsbad, Haus Feigenbaum
— vis á vis de Mühlbrunn. —

TOTI SE MIRĂ

de o pompă de mână contra focului.

Ecea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie e neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate întrebuința ori și cine. Apoi e ușoară circa 2½ k'grm. **Se poate folosi și la udatul grădinilor.** Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă.

Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la tinichigiu!

TRAXEL I.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate.

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că **mi-am mutat**

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe **Andrássy-tér nr. 14,** pe **Boros Béni-tér nr. 2.**

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu **cărbuni veritabili** în orice cantitate, **transportați acasă,** și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comenzile se pot face în persoană, prin corespondență sau prin **Telefon nr. 139,** la firma :

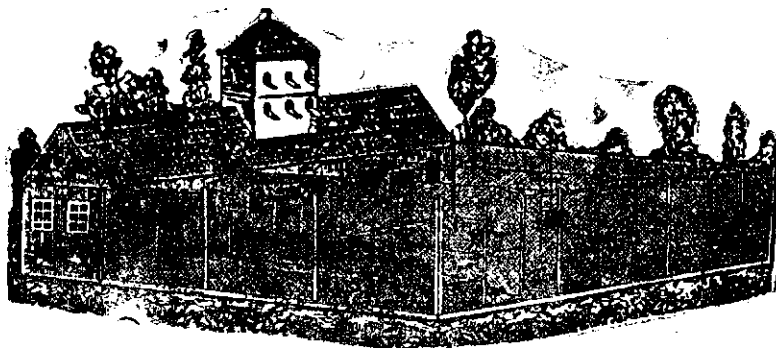
Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni
Arad, Boros Béni-tér nr. 2.
(Casa Kneffel).

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECEN.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ținc are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă **sita de ventilație sistem Bachler.** Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de gălște, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. **Apărătoare de scântei la locomotive, mori și coșuri de fabrici.** Somiere elastice pentru pat pe staluri de fer și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșă.

ANUNȚ.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia agricolă românească „**Mugurul**“ însoțire economică comercială în Elisabetopol (Erzsébet város) care vinde altoie de viță de vie de de toate speciile precum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea de instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

CROITORIE DOMNEASCĂ,

a lui
FARKAS és KORONDI

Cluj — **Kolozsvár, Káló-u. nr. 3-5.**

(Casa Státus).

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am deschis

o croitorie modernă p. domni

în Cluj, pe str. **Unió nr. 3-5,** pentru toate corespunzătoare pretenziunilor timpului prezent. — Magazinul nostru e asortat numai cu stoffe veritabile din patrie, engleze, franceze și de Scott. Tendința principală ni-e să dăm croiu bun și execuție elegantă. Când vă cerem sprijinul, totodată sperăm că pe lângă prețurile moderate cu cari putem face ori-ce emulare, vă rugăm să faceți o comandă de probă.

Cu stimă :

FARKAS és KORONDI,
croitori pentru domni.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI
ARAD, Forray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea se pot vedea următorii articlii de curând sosiți :

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flanele de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mătăsuri pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză de ață și pamut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă, și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșira.

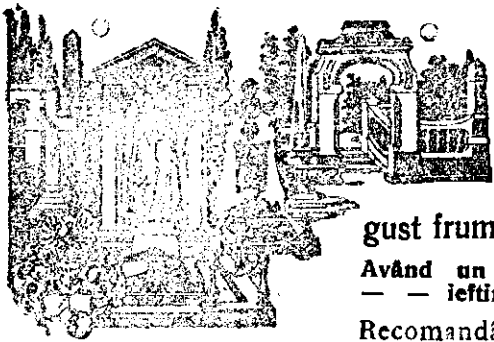
Postavuri de reverenzi so-site acum, brâuri preoțești pe culorile roșu, vânăt și negru.

Alexa Tesits,
 proprietarul ospătăriei la
„Cerbul de aur“.
Arad, Bocskay-tér.

Aduce la cunoștința onoraților săi mușterii, că cu odăi separate, cu ocaziunea târgului de țară ce se va ține în Arad, la 29 Octomvrie n. nu poate servi; se capătă însă mâncări și beuturi foarte bune și gustoasă.

TUNNER CORNEL industrie de mar-
 moră și granit.
 Telefon 856. Timișoara Telefon 856.
 Hunyady-út 4 (Telefon 280).

Își recomandă magazinul asortat bogat monu-
 mente, table de mar-
 moră, statui, fabricație proprie în executare de gust frumoasă și cu prețuri moder.
 Având un magazin bogat, liferez mai ieftin ca orice concurență.
 Recomandându-mă on. public eu stimă

TUNNER CORNEL, măiestru de sculptură în piatră.

INTREPRINDERE DE POMPE FUNEBRE.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință a p. t. public, că am luat în primire

firma de înmormântări și pompe funebre

ce a sustat până aci pe numele

Csutak Károly și fiul

și conform recerînțelor timpului o voi continua. 25 de ani de praxă pe acest teren, făcuți în patrie și străinătate mă îndrep'ătesc la cele mai perfecte servii. În toată privința voi fi cu acurateță și punctualitate.

Cerând binevoitorul sprijin al p. t. public semnez

Arad, 20 Octomvrie 1909.

Cu osebită stivă

Varga Imre.

Totodată îndrăsnesc a atrage atențiunea p. t. public asupra marelui meu magazin de cununii pentru ziua morților. Prețurile dela 80 fil. în toate categoriile.

Haine pentru copii!

Albituri pentru dame!

Export en gros en detail.

Frank & Berg

„La Fortuna“ — Telefon nr. 85.

Versecz, Andrásy-ut.

Oferă pe lângă magazinele colosale un mare asortiment pentru ales de articole solide și bine lucrate ca:

Șurțuri, Albituri de dame, Jupoaane-Taft, Jupoaane de Cloth de Lüster și de Flanel.

Mai departe:

Costume și Rochii, Halaturi, Haine de Princese, Haine pentru copii și copile, Blouse cu dantele, Blouse de mătăasă, Jachete,

Blouze de Flanel, Fuste de batistă.

Blouse de noapte, etc.

Șorțuri de băieți din pânză și Cöper.

Din toate categoriile dela prețul cel mai ieftin până până la cele mai pompoase.

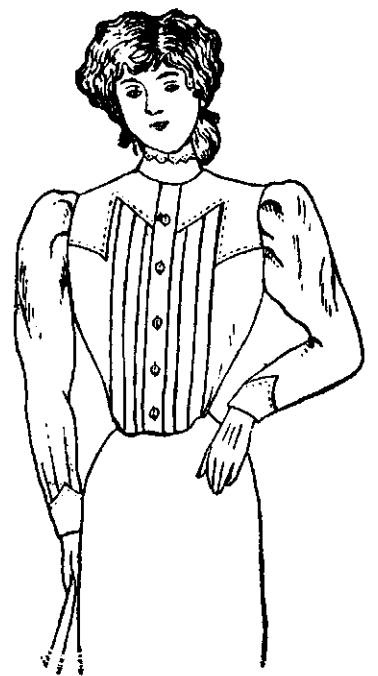
Jachetele noastre de desupt Cloth și Șurțele se bucură de o mare, durabilă popularitate în public din care cauză am fost nevoiți a mări în'odată aceasta divizie de mărfuri.

Revânzătorii primesc la dorință mostre.

D că ceva nu se potrivește, se poate trimite înapoi.

Gea mai mare și mai ieftină casă de comerclu de șorțuri în Ungaria-de-sud.

Principiul nostru este: »Numai marfă nouă, solidă, facon eminent, material bun preț fix cu Fortuna«.

Mâna fiecăruia poate fi frumoasă dacă o îngrijește

destul. Cel mai bun mijloc pentru îngrijirea mânilor este **Lichidul „Elza” pentru mâni**

pentru că e pregătit din materiile cele mai bune pentru conservarea frumuseții mâinilor.

Lichidul „Elza” pentru mâni după o folosință de 3 ori face mâinile catifeleate. Mâni roșii după 8 zile le înalbește. E cu totul nestricăcioasă. Pe când glicerina, crema de glicerina și altele, după o folosință mai îndelungată înegresc mâinile, lichidul „Elza” pentru mâni face mâinile albe ca zăpada. Glicerina, crema de glicerina și altele fiind deosebite sunt nepăcute și greșite. Lichidul „Elza” pentru mâni, îndată să așearbe. Dacă folosiți zilnic lichidul „Elza” mâinile vor fi totdeauna frumoase, pentru că le scutește de stricăciunea vântului.

Prețul 30 fileri.

Se poate căpăta la preparatorul **Kertész Ernő** — farmacia la — St. Anton de Padua. Szabadka, Szegedi ut.

Magazin principal la Vojtek și Welsz droagerie în Arad.

Bandage de hernie Bandage abdomenale, bandage de buric în toate măsurile după măsură. —

Irigatoare montate complet în diferite execuții dela 3 coroane în sus. —

Instrumente de gumă și beșică de pește — prezervative pentru domni duzina 2—12 cor. —

Pessar prezervative pentru dame (după prescriere medicală, dela 2 cor. în sus. —

Mare depozit de instrumente medicale, optice și bandage.

PAPP GYÖRGY
depozit de instrumente medicale în Ardeal
Cluj (Kolozsvar) Mátyás Király tér 5.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : Debreczen : : farmacia : :
ciet. : : Arany egyszarva.

Numai există reumă!

Cine voeste să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare dia renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici **1 sticlă mare 2.65 Cor.** cu îndrumare, **3 sticle mari 6.65 Cor.** cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

la etorii blond, brunet sau negru. Efect la moment
O singură vopsea e de ajuns, ea pătrunde în
la o lună să albi călăușii și să o dorește. Nu în-
sprete părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și se culoare 4 cor.

**Medicament
pentru văpsirea
părului.**

MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie nenăsurată. Efectul
se vede foarte lute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 hl. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

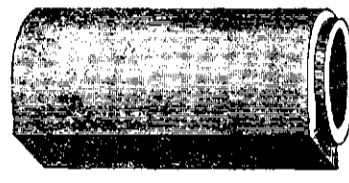
In atențiunea celor ce zidesc case!
— și a proprietarilor de vii! —

Fabrică de cement în Pâncota,
LENGYEL SANDOR és Társa.

Telefon Pankota 9.

Primește spre lucrare cu beton
beton de fier:
iesle în grajduri, bazine
pentru apă și comină, etc.
fântâne și alte canale; și
fundamente și altele.

Liferează:
țevii de cement în diferite mă-
rimi, țevii de fântână, țigle
pentru acoperiș, valaie spre diferite
scopuri, vase de apă de ploaie și pentru
stropirea viței, plăci de cement,
cement de portland ș. a.

De prezent cea mai ieftină și cea mai bună
Pumpă pentru tragerea vinului,

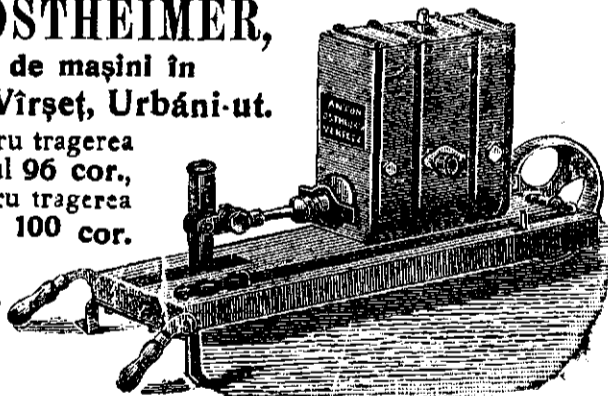
se găsește în organizațiunea inventată în anul 1872 a lui

ANTON OSTHEIMER,

fabricant de mașini în
VERSECZ—Vîrșeț, Urbáni-ut.

O pompă pentru tragerea
vinului cu prețul 96 cor.,
o pompă pentru tragerea
oțetului prețul 100 cor.

Pumpele acestea se
pot folosi și la sting-
gerea focului și uda-
tul grădinilor. Con-
sumă pe oră 50 hl.

Dobrowszky Károly

fabricant de cuptoare și magazin de olane
în **ALBA-IULIA (Gyulafehérvár).**

Magazin: In Sibiu la Carol F. Jickeli.

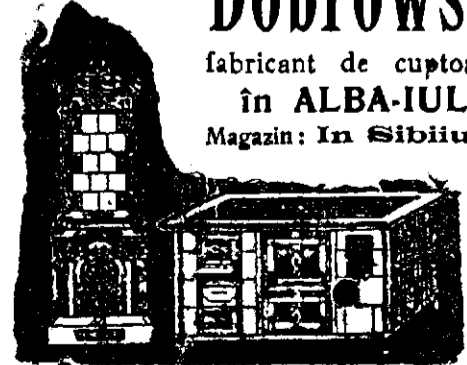
Magazin mare stabil

Pregătesc olane foarte bune
în stil modern,

„Patent Fűtő Multiplicator”

brevetat, ușor de încălzit, în co-
lorițe cele mai frumoase ș. a.
brună, verde, elefantină, alb,
samoș, drap, de colorarea ma-

zerei, merie, albastră, vânăță, brună deschisă, castanie, maiolica etc. par-
doscală pentru vane de scaldat, din plăci de porțelan fayenc, vetre pentru
fierț din porțelan de culoare albă și albastră. Reparez și transform cuptoare
vechi, pe lângă garanță de 2—3 ani.

— Nu e permis —

să lipsească din nici o casă
românească „GRAMOFONUL”,
care înveselește toată casa. Is-
vorul cel mai ieftin de al pro-
cură e marele comerciant
de mașini de vorbit pentru
— Ungaria și România. —

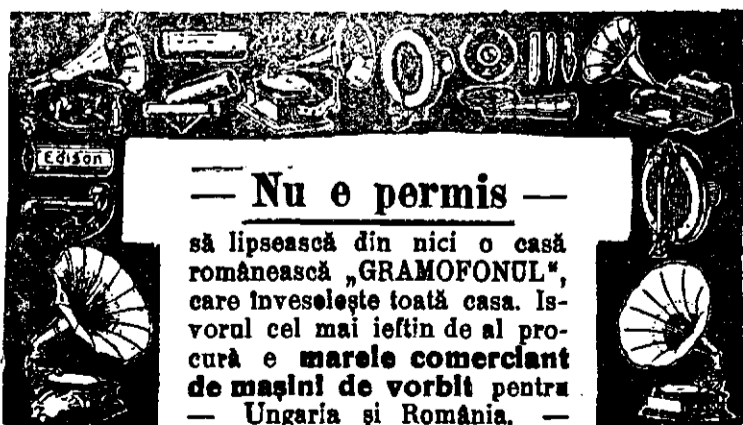
Toth József

— SZEGED, Könyök utca 3 szám. —

Se vinde cu condiții de plătire în rate. Pe lângă garanție.

Au sosit înregistrări noi românești, cântări și muzică cu forță
naturală. — Prețul curent se trimite gratuit. — Se caută contra vânzătorii!

— Corespondența se face în limba maghiară, germană și franceză. —

Mașină de spălat „Weltwunder“

cea mai bună și ieftină în lume.

Prețul cor. 40'—

Se capătă dela toate fierăriile mai de seamă sau direct dela

Societatea „Weltwunder Company“

WILHELM OBERTH

Mediaș — Medgyes (Transilvania).

— — — Prospecte trimite gratis. — — —

La trimiterea înainte a cor. 40'—, mașina se expedează franco.

Intr'un pătrar de oră nu mai aveți dureri de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini ^{pen-}_{tru} stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac

— sunt neîntrecuți. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

S'a isprăvit cu ori-ce vole,
dacă te strâng sau te vatămă ghetele!

Pentru picioarele bolnave ori vătămate, cel mai bun leac e ghetele bune, cari se întind, dar nu vatămă, apără piciorul, dar nu-l zdrobește. Pentru picioare înregulare, sau de tot simțitoare, cele mai bune

Ghete artificiale

pregătește: „Asociațiunea productivă a călătorilor Aradani“ sub conducerea directorului Iustin Olar, instructor și specialist în acest ram industrial. — Firma asociațiunii „La Cisma roșie“ Arad, Szabadság-tér nr. 14.

Mare asortiment în ghete gata cu prețuri moderate.

„VICTORIA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2. (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar . . . . . 1.200,000.— Cor.

Fond de rezervă . . . . . 1.100,000.— Cor.

Depuneri spre fructificare . . . 8.500,000.— Cor.

Circulațiunea anuală . . . 200.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (da-rea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipăm spe-
sele de întabulare, convertim datorziile de interese mari.

== Rezolvare grabnică, serviciu prompt. ==

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichis, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Primează pe lângă onorari scutiți de afaceri zilni
și decont de încredere

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public,
cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea
liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (cott. Arad) cu vagonul.
Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne,
calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în
Arad, Óvár-tér nr. 10. (La fosta casă de vamă în-
naintea podului cetății).

Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr.
în sus. Una mije metrică cu 2—230 cor.

Prețurile se pot ști la facerea comenzilor dela dl
Petru Novac, propriet. pădurilor din Vasoia, în **Arad**
str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octom-
brie în casa proprie Teleky-u. nr. 4. vis-à-vis de reșe-
dința episcopescă) sau în Arad Óvár-tér 10. Telefon 579
unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podu-
lui cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi)
veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân
cu deosebită stimă:

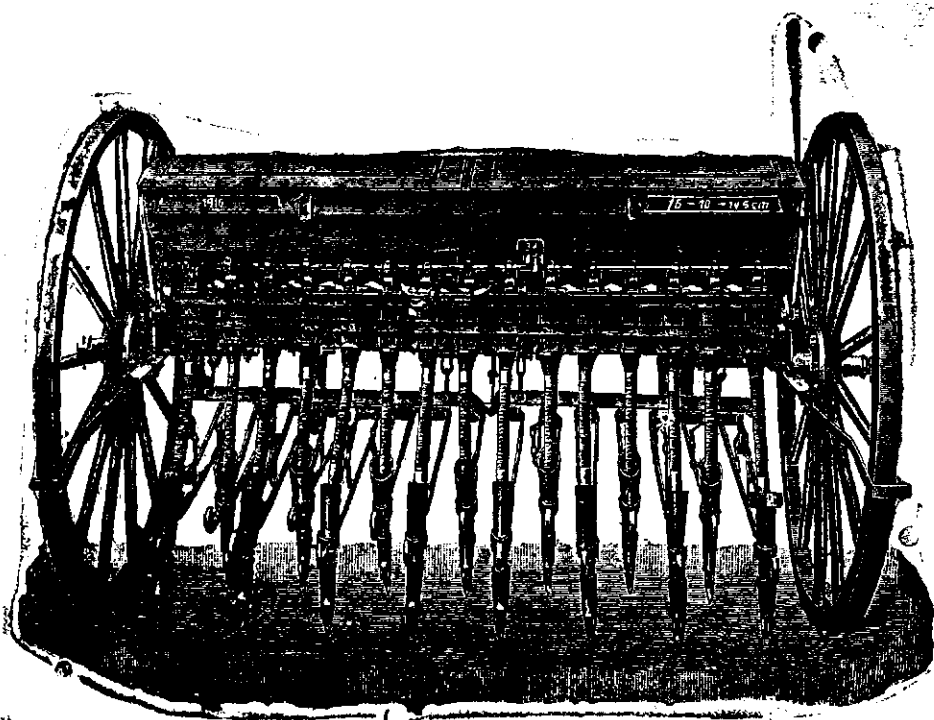
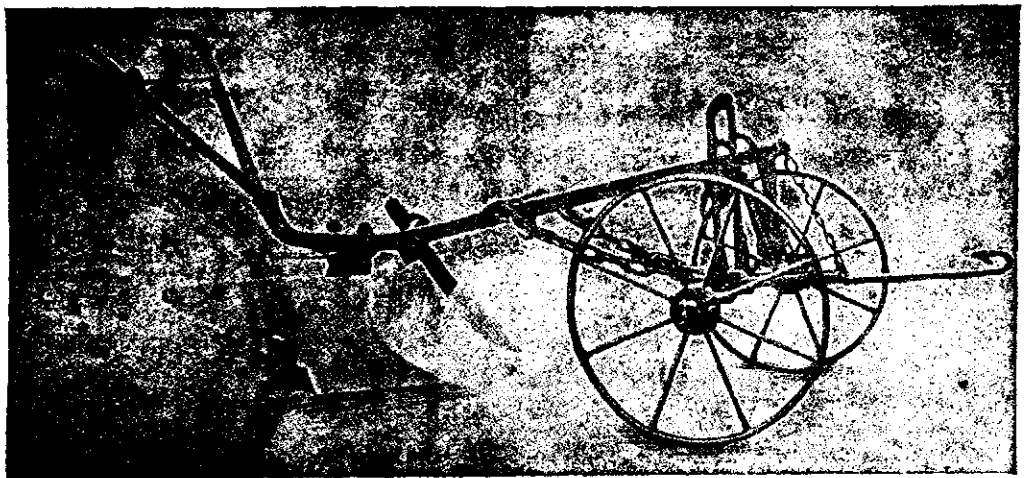
PETRU NOVAC,
proprietar și neșutător de lemne.

La „Sapa de aur“.

Telefon nr. 604.

Frații BURZA

ARAD,
BOROS BÉNI-TÉR 1.
Fierărie, arme și mașini economice.

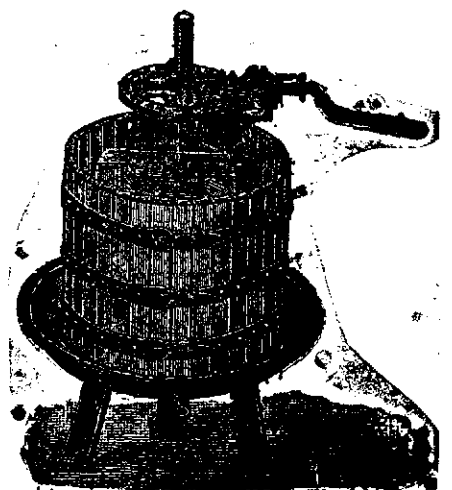

Recomandă
magazinul lor bine
asortat de fierării

și
tot felul de arme și
mașini economice

cu prețurile cele mai mode-
rate și pe lângă plătire în rate.

Preț-curent la dorință tri-
— mitem gratuit și franco. —

La apotecarul CORNEL N. DEMETER

în Orăștie — Szászváros (lângă bisericile evang. reform.)

se capătă următoarele preparate de mare folos:

I. Preparate medicale folosite de cei mai vestiți profesori și mediei, recunoscute de cele mai bune!

„Dolicin“. Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțeau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tuse, nădușală (asthma) și tuse sacă, cetiră în fine despre admirabilul «DOLICIN» care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutatea de respirat, lungoaiei și tusei seci și folosindu-l, se vindecă! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Întărește corpul! Flegma o topește încât mai ușor să rupe! Ferbintelile și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischias, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, iucăt pe lângă întrebuițarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea-s, sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari sufereau de oase, podagră, reumatizm, răceii de cap, dinți și nervi, — precum și scrîntituri, ba chiar și de aceia cari sufereau în morburi de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută când în mâni, când în picioare, când apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuițat și «CASPICUL», carele aplicându-l-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se de groaznicile acelea de dureri! Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul «morbul tinerețelor» care neglijându-se, mai târziu se ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari sufereau în boalele acestea, întrebuițând «KALJODSARSA-PARILUL» l-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se și tămăduindu-se de aceste morburi grele! Prețul sticlei este 2 cor.

Gentaurin. E de minune câți oameni sufer de durere de stomac, sgârciuri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mâncare, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci pierzând din puteri — să nimicește corpul!

Este dovedit că la astfel de boale «CENTAURINUL» este de mare efect. «Centaurinul» e introdus în fieștare familie ca leac de casă, încât la orice boală sau dureri și sgârciuri de stomac, numai decât să întrebuițeze! Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine sufer de inchiderea scaunului, numai decât comande «LAXBONBONS»-ul, având efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zaharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. Prețul 80 fileri.

Pentru toate scrieți, trimițând banii înainte, ori cerând să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Esență contra bătăturilor (ochi de găinș) Prețul 80 fileri.

Prav coutru opăritului la copil. Prețul 60 fileri

Prav contra asudatului la mâni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîtelor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Plouri pentru sculament (Tripper-karkó), 1 cor. 20 fil.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 7 coroane —

II. Preparate cosmetice. Pentru frumusețe și curățenie! — —

Cream de benzoe mygdale, pentru conservarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și fineța deosebită! *Delătorează tot felul de pete, bubife, pistenii (mitesser) de pe mână și față, netezește și sbârțiturile.* Conținut nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, excelent. Preparat din materii fine și mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fil.

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața e pudrată. Întrebuițată cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ale vântului și soarelui! Este în culoare albă, moza și galbenă. Prețul 1 coroană.

Veturien-Parfeum. Veravioletta, cel mai fin parfum de vioarele, lăcrămioare și scumpie (icrgovan). Prețul 1 coroană 60 fil.

„Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

„Apa de gură Cremsier“. (Albă sau roșe), delătorează durerea dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură! Întrebuițată cu pravul de dinți «Cremsier» face dinții foarte frumoși! Prețul 80 fil. — Pravul de dinți «Cremsier» face dinții albi. Prețul 70 fileri. — Perii de dinți, fine. Alegere mare.

Esență de China: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. — **China tannopomada:** pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. — **Oleu de nucă:** extract de nucă oleică, pentru păstrarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

III. Extracte pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răco-ritoare și întăritoare, cum și rum și licier! — —

Cine vooește a-și pregăti singur beuturi bune și ieftine, ba și rum și licieruri foarte fine: întrebuițeze aceste extracte!

Îți poți face: Rachiu de drojdie. Beutură dulce de vișne. Rachiu de bucale. Borovicica. Rachiu de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee.

Apoi licieruri: Allasch. De pere, cireșe. Marascuino. De vanilie!

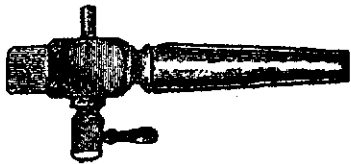
Prețul pentru a prepara 1 litră costă 40 fil. din oricare extracte!

Apotecarul CORNEL N. DEMETER, Orăștie - Szászváros.

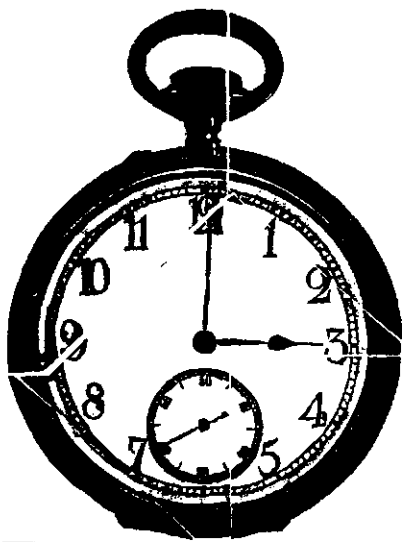
Prima fabrică de slăvini din Ardeal.

Mozes András

Brașov, (Brassó) Hosszu-utca 32.

Recomandă neguțătorilor de fier, vin și spirt, precum și fabricelor de oțet slăvinele sale pentru vase, pregătite din lemn de prun și arțar cu prețuri moderate. — Catalog de prețuri la cerere cu provocare la z'arul acesta trimit gratuit

Cele mai bune

orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT. Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Cel dintâiu atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

măiestru de monumente și pietri de cimitir —

Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszombat, Déva și Bánpatak.

ASCULTAȚI povețele mele!!!

Ca fiecare femeie să fie bucrăoasă de renumele bun al bucă-

tăriei sale, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatale (dresurile).

„Biborpaprika“

Cel mai bun aromă e ardeii pat. a lui KÁLMÁN care nefind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinșilor de stomac le este nesticăciosă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chilogr 6— cor. 1 cutie de 1/4 chilogr. 1-80 cor.
1 „ „ 1/2 „ 3-30 „ 1 „ „ 1/8 „ 1— „

— Se poate căpăta dela oricare băcănie și prăvălie de coloniale. — Poțiți și cercați! Nenumăroase epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.